ЛІыгъэм къыпэкіча пщіэ 🥨

Къзбэрдей-Балъкъэрым и Ізтащхъэ Кіуэкіуэ Юрий двігъуасэ иригъэкіуэкіа зіущізр Іуэху дахэм теухуат. Налшык къвлэм дэт Лъэпкъ музейм щахъумэну къвлэм дат Лээпкъ музейм щахъумэну къврем и тапшкъм притащ 1941—1945 двіг

Джырандоктьуэ Мухьэрбий Кутузовым и орденым и ещанэ нагъвшар.
Дживрандоктьуэ Мухьэрбий Кутузовым и орденым и ещанэ нагъвшар.
Джырандоктьуэ мухыэрбий кутузовым и орденым и ещанэ махум. 1944 г.сым.
Джырандоктуэр шьшцалъхыац Беларусь гем кураныгызми Вагъужор- базэм къвщащаща,
Урысай бедерацам и президентым
Дминистрацом къвтицища пцарыльым
Администрацом къвтицища пцарыльым
Администрацом къвтицища пцарыльым
Администрацом къвтицища пцарыльым
Администрацом къвтицища пцарыльым
Куракур обо ууху гузаном двазыхыхыхы
Белариеть обо ууху гузаном двазыхыхыхы
Белацей куражом 1916 г.ъм къвщальзура
Джырандоктур Мухьэрбий и закъузиц
Бузацы Бихьрам двенари Кърбордей- Балькъэрым
Шашу зыхурат умуд на буза
Куракур обром
Джырандоктур Мухьарбий и закъузиц
Бузацы Бихьрам двенари
Куракур обром
Джырандоктур Мухьарбий и закъузиц
Бузацы Бихьрам двенари
Куракур обром
Бузацы Бихьрам двенари
Куракур обром
Дуза на бузацы
Куракур обром
Бузацы Бихьрам
Бузацы
Бузацы

гъэр нэрылъагъу щыхъуащ Беларусым и Мозырь къалям и деж. Ар зи унафъц! пол-кым махуихым кърнубыдзу, хэщівінягъз ямыїзу шэдылъэр къызэранэкіри, нэмыцда-хэм яубыда Слобода жылам нэсащ, Цжы-рандокуэм и Ізкіуэльакіуагъз

• Бахъсэн

⊕Ди къцэш республикахам

Театрым теухуауэ

АДЫГЕЙ. Республикэм и Льанкь театрыр ильас 80 щрикъум ирихьалізу 2016 гьэм и кізм Адыгейм и ткыль теазапізм кынцы-дакіац «Адыг» льэнкь геатрэм идышьа кізн» ткыльная

ТХЫЛЪЫР.

ТХЫЛЪЫР.

ПХЫЛЪЫМ щызжузжьсащ адыгеибозкіз задзакіа, ильзо захузмыджам Адыгейм и Льэпкъ театрим игьзума пьесэхэм пцыци у задзема диказихам дикази

ХьэрычэтышІэхэм

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. 2017 гьэм республикэм и щыхьэр Черкесск къалэм кънщцызруахынуш жэры-чэтыщіэхэм щадэіэлыкъу јузхущіаліэ. Абы чэнджэщ щагьуэтынуш хьэрычэты-

РЕСПУБЛИКЭМ и Ізта-шхьэм и пресс-Іузкущівпізми и лэжьвакіум щівгтуваз ра-зэрищівмкіз, республикам кономико звужьынытьзм-кіз и ининстр Нэкіузку Алий УО-м Эономомко звужьынытьзм-шыпхитэківш, (мы гэм щівшылям и б-мі КыШ-м Каррычатыщіяхям щадізі-ліктун Іузкущівпіз къвіщы-зіужыным теухуа и проек-тыр.

зајухыным теухуа и проек-тыр. Министрым къвзарыхи-гъзидаци, хъэрычэтыціз Із-натіз ціык/умра курытымра щіоныглаофі зиіо ізщіа-гъзліхор. 2017 гъэм КъШР-м-щаублянуц щіыпізхар зы-хуей хузгъзазнымра щаука-озам агъзужынымра теухуара гъумилі.

УЭРДОКЪУЭ Женя.

Бахъсэн щіыналъэм и мэкъумэш ізнатізхэм я техникэр гъатхэ вэнсэным хуагъэхьэзыр.

Мы IУЭХУМ жыджэдр мужь шикаац «Зарл», Шоджэнцыкіум и цэр зезыкы» амксумуаш Iуэху-щіалахэм. Ахэр зыхуениу техникожамкіз насу къы-зэгъэлащащ. Иужьрей ильэс зыбожанэм къриу-быдау трактор 11 къаща-хуащ. Щым зэрелэжь, жылэр зэрытрасэ, зэра-тээтьущ техникэм я бокы-гьэтрущ техникэм я бокы-гьэтрущ техникэм я бокы-гьэтр 323-м ноблагъз. Ахэр МЫ ІУЭХУМ жыджэру

Гъатхэм зыхуагъэхьэзыр

ШЭРЭДЖ Дисэ

Джылахъстэней Адыгэ Хасэм и лэжьыгъэр

къепщытэж

ШІыналъэ Хасэм 2016 гъэм зэфигьэніахэм шыхэпльэжа зэхуэс иджыблагьэ шызэхэгаш, Тэрч куейм. Зэўиціэм хэташ, Тэрч районым и шіьнальэ здминистрацэм и іэташхьэ Дадэ Муізед, Къэбэрей Адыгэ Хасэм и тхэмадэ, «Адыгэ псальэ» газетым и редактор нэхьшихьэ хэфіыціа Мухьэмда, Джылахьстэней Адыгэ Хасэм и къудамау к хуажэхэм шылажызума у мабайціхэр, шэхабазэ

щылажьэхэм я унафэщіхэр, щэнхабээ, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я лэжьа-кіуэхэр.

жылагыуз зэгүхыэныгызжи я лэжыа:

КЫЗЗХУЭСАХЭР едаіуащ Джылахьстаней Адыгэ Хасам и ткызмадэ Акьсор
Хыэлым 2016 гызм кузасудок дожины музаудок му

зэрыхундэр Тогауа зэрагъэльэліар Къй-щыномьщіауэ, тыхэмадэр кътегувыіащ хасэм и лэжыыгъэм ныкъусаныгъэ ма-щіахэри зэрькотам. Алхуадэщ Касэм и ра-фон кърдамжэм и чэзум зэрылэжьэну щіыкіэр зэрамыубэыхуар. Акьсор Хьялым фізкъабыл хъуащ адыгэ хабээм, льэлкъ тхыдэм щылуагъасэ гулжьейхэр курыт еджаліахэм щылэжьэн хуейуэ къызэрыхальжьар. Абы екьэліауэ ціалкъэхэмік Хасэм зыхуигъэзэну и му-радщ Тэрч районым и щіынальз админи-страцэм цірэнствэміз и управленям. Урожайна къуажэм и Адыгэ Хасэм и тхыз мада Бэрэгъун Анагола кызыхусахэр

мадэ Бэрэгъун Анатолэ къызэхүэсахэр

• Лъэпкъ Іуэху

Дала Муюед

шигьогъузавш жылагъузм щызэфагъэкіжэм. Абы зэрьживамкі, къуажжа сыт
хуада јузу къьщавтями, абы дас льэгика
48-м я лівычуз зырых Хасом къокіулага,
48-м я лівычуз зырых Хасом къокіулага,
42016 гъзм Урожайна къуажжи и илъсои
150-р дътъяльялаци, до сій и пъэныкъускій
дажу, екіуу зэрекіузкіар я сійышізш къуажадасжамра район унасфашізмарь зыкъвзэрьтщівгъэкъузм. Іузкур къвджуулізныр зальвнар да къвдур зэрызхатлихьэрш. Дялякій ди лажьыгъэр
зыхуадунатынур ди щізблам дазэрьжусакъвнырш», - жиіаш Бэрэгъунным.
Инарыкъузей къражжи и Адыго Хасом и
тхъзмада Джэрмэншыч Къвзбэч къвнышыпсальям къвхигъэщащ я къудамки
и лэжызгъэр нахъьбоу зътеухуар къуажжи
и лэжызгъэр нахъьбоу зътеухуар къражжи
и лэжызгъэр нахъьбоу зътеухуар къражжи
лезм жабазмар намыскам далэльшныр зэрыарар, «Къвлэнхам далэльашыл напшіз,
Хасом хатхара гунилий дгуачаши. Далегозэры зэрырагъэджыр егъэфізкуэным
я наіз трагъэтш щівлягуалар хжупску
гъзсаным, Іузкутъуз мыхкумышійхаж
пізыція щіным. Ещана углым и хасомра щівлізе пэІзшіз щіыным. Еціана гупым я лэжыстьэр жыкіфаркізэм якуосакыным еп-хаш. Епліанэ гупым Хасэмрэ щіыпіз унафешіхомрэ зэрызарламасыр ксызэра-гьэлэш. Шэч хэмыльу, 2016 гъэм куэд туузэфіокіаш. Къэрал махуэшуэхэр экуей хуэзэу ктуахум щергъокіуэкіаш. Гуащіз еблэжыркым Щэнхабэзмкіз унэм унафэші Шэрий Испъэми абы шылажьэ ди пшынау 1939 Пшыншэ Марини. Абыхам обышіз якуэсцівым сымайт къртшізмагуы. фіьщіэ яхуэсщіыну сыхуейт, къытщіэхъуз щІэблэм зэпымыууэ гулъытэ хуащІым папщІэ», - жиІащ Къазбэч.

(КІзухыр 6-нэ нап.)

НЭХЪ ТЫНШИ • Фи пъэіукіэ шынагъуэнши хъунущ

Налшык къалэм щыпсэу куздым я лъзјукіз свето-форыщіз щагъзувынущ Го-ловкомрэ Калюжнэмрэ я цізхэр зезыхьэ уэрамхэм я зэхэкіыпіэм.

захжільпізм.

МыбдЕЖ автомобиль зажьахауахар абы и фіыгъаків
нахь мащів щыхъуніці, псом
кузмыдау автомашинзахр
цьазгрихов закананім. Мар праводня в праводня право бжыхьхэмкіэ къэхухьауэ щытынущ, лъэсырыкіуэхэм я шынагъуэншагъэм хагъэ-

хъуэн мурадкіэ. Светофорыр гъзувыным пыщіа лэжьыгъэхэм нэгъабэ щэкіуэгъуэм и 15-м щіадзащ. Дунейр уэфіу щытмэ, ахэр зэфіагъэкіынущ 2017 гъэм щіышылэм и кізм.

зэфпагьямынущ 2017 гьям ифвышьлям и ифям.
Фигу къздгъякыжынщи, Напшык къздгъякыжынщи, напшык къздгъякыжынци, и управленам и пофагами и управленам и париментрацям автомобиль зевытъвакуахам захуетъваза гъузтухам нах щысакъха шысикъханиям и правиние и прав

ė

• дах

Жамбэч Зухьдищ Адыгэ ФІыщіэ хасэм и тхьэмадэр

Щіышылэм и 13-м Амман щызэхэтащ Иорданием щылажьэ Адыгэ Фіыщіэ Хасэм и зи чэзу хэхыны-

УТЫКУ къихъа гупхэм я программэхэм едзіуа нэужь. АФІХ-м хэтхэм із яізтащ икіи Хасащхьэм щылэжээн цыху 15-р къягъэнзічуащ. Адыгэ Фівшід Хасэм и тхъэ-мадзу хахащ илъэс 50 зи ныбжь, полицэм и подполков-мику шьта "Жамбэч Зухьди. Абы и дамэм щізти Шкіа-хэуз Омран, Дыгъужь Нэжат, Гърнэжыкъуз Сипс сымя, от учания и траничной правиненти къзгъркам я жылагъуз іухухэр илъэсищкіз зэрахьэнущ.

УнафэщІхэм я улахуэр зыхуэдизынур

Зыхуэдизынур Урысайм и Пенсэ фондым, Социальна страхо-ван жиб с фондым, зам с ван жиб с фондым за хованзим с фондым за умафашіхам я улахуэхэр а Ізнатізэхы щылажьсь хам ику иту къахь лэжкы-нщым ельатауэ шыты-нущ дяпажіз. Абы теукуа указым із ціндазщ УФ-м и Президент Путин Вла-димир.

указым із щімдзащ УФ-м и Президент Тутик Вла-димир.
Щівшылям и 1-м къв-щівщівлям и 1-м къв-щівщівлям у 1-м къв-рузта унафом зронщьую-зыхуальну зразу за-курівкъм шізура выжуа-зыхуать-узььменну хуит-къвім. Абыхом як хихуэр я унафом. щіб-хом му ити учафом. щіб-хом му ити хуейц. Начь пасау къэра-льм и Правительствам игь ууващ я пажьакіуахом я упахуэм нахър ху-диліщібі нахъра нахъвіба а унафощіхэм къахь мы-хъўну.

зэфіэкіым шэч къытрахьэркъым

Къыгражьэркъым

Урысейм шыпсаухом я
нахъыбаліам шэч къытражьэрктым къэральним
язэм, хуей хъужыкъузма, ціыхухэр зэрихъужарыним правинам правина

фізіц мыхъухэр мащіз дыдац - проценти 5 къудейрщ агкузар захральна зарыжаїзмкіз, къэральна и мыхъчума забы экономогранна заупцівхум гу льатаці зуупцівхум гу льатаці зуупцівхум забы зауна у гу льатаці зуупцівхум.

фурысейм и Дзэ-Хьэуа Къарухэм я командованэ чэхышкъэм и махуэщ ф Тунсьым шагээльан бүн 1535 гээм Лимэ къалэм (иджылсту Геру къэралым и щыхылсту Геру къэралым и цыхылсту Геру къэралым и цыхылсту Геру къэралым и цыхылсту Геру къэралым и указ хыыдигылсту на бүн 1535 гээм Урысей пашылсту 1425 гээм Москва Теату Иныр къышызэіуахащ, ф 1925 гээм «Новый мирэ кыралым прад укъэрамыный прад укъэрамыный прад укъэрамыный компратым кыралым компрессым къралым компрессым компрессым къралым кыралым кы

1 градус, жэщым градуси 2 - 1 щыхъунущ.

Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Гъуэмылэр гъуэгум щыхьэлъэкъым.

• Узыншагъэ «РусГидро»-м и тыгъэ лъап1э

КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкіэ и министрым и къуэдээ Асанов Алим «РусГидро»-м и ліыкіуэхэм фіыщіэ яхуи-

щіащ, мужьрей ильэсхэм Республико сабий клинико сымаджэщым щіэгьз-кьуяньшхуэ зэрькуухкум папцір. Абы къмхигьющиц сымаджэхом я дежкій алхуара дзіялыккуныгьэм уасэ зэри-мыізр, іухуя шжэляхуэ заубіэгьскіныны-кіз «РусГидро»-р сыткіи щапхьэу зэры-шытыр

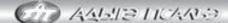
КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымкіэ и министерствэм и пресс-іуэхущіапіэ.

• Гу зылъытапхъэ «Адыгэ псалъэм» Іэ тевдзэ

«Адыгэ псальэм» и ныбжьэгьуф/хэ!
Ильэс ныкъуэм ныфхуахыын ди газетым Із щІзвдзыну фыхунэмысама, иджыри Ізмал физіца да ръгъззакіуэжыну.
Щіышылэм и 28 пиціонда із щізвдзма, «Адыгэ псальэр» ныфіэрыхьэнущ мазавем и 1-м кънщыціцаразу».
Мазитхум ди газетым и уасэр сом 554-рэ кІзпіейкіз 98-рэщ.

Ди индексыр 51531

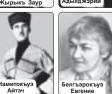

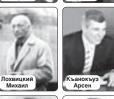

ШЫШЫПЭ (ЯНВАРЬ)

<u>ЩІышылэм и 20</u> 1921 гъэм Бгырыс АССР-р къзунэ-

<u>ЩІышылэм и 21</u> Дзэ къулыкъум хэт инженерхэм я

дзя крупина, на махуэщ 1952 гъэм къалъхуащ филологие щізныгъэхэм я доктор, КъБР-м щізныгъэхэмкіз щіыхь зиіз и лэжьакіуз гишів Болис.

жаозэмкіз щілыкь зиіз и лэжьакіуэ **Уа-**нащір Розэ.

<u>Шілішылэм и 24</u>

1912 гъэм къалъхуащ адыгэ лъэп-къым къыхжіа, урыс тхакіуэ, Армавир щілых зиіз и цільу Дангулов Саввэ. 1932 гъэм къалъхуащ дэз, жылагъуэ лэжьакіуэ, полковник, КъБР-м и Къзрал саугъэтым и лауреат Джэтауэ

рал саугызым и лаурел джэгауэ Кээмыш, 1942 гызм кьальхуащ тхыдэ щјаны-гызсан я доктор, КъБКъУ-м и профес-сор Бетірожь Руслан. Щышылэм и 25 Урысей студентыгыуэм и махуэщ, Татьянэ и махуэщ, 1919 гъзм Деникиным и дзэхэм Налшык яубьядщи,

1919 гъэм Деникиным и дзэхэм Налишык кубыдащ. 1936 гъэм Стахановым и лэкьаидэм теува гупышхуэ лъвкиуэрыгъажэя! Андишык къэкіуащ. 1947 гъэм къвлъхуащ УО-м щыхь зиіз и егъэджакіуэ, КъБР-м и ціыхуб егъэджакіуэ (Шамышэлэм и 26. 1952 гъэм къвлъхуащ тхыдэдж, эздээкіакіуэ Мэлбахъуэ Къэралюйи. Шівшышэлэм и 27. Урыссйм и изэ щіыхьым и махуэщ. Ленииград покадэм къвлыцатъэкі амауэщ. (1941 гъэм «КъБР-м щіыхь зиіз и доугыр-ц і ръянізра птэрващ. 1941 гъэм «КъБР-м шіыхь зиіз и доугыр-ц і ръянізра птэрващ. 1946 гъэм «КъБР-м шіыхь зиіз и доугыр-ц і ръянізра птэрващ. 1946 гъэм «КъБР-м шіыхь зиіз и доугыр-ц і ръянізра птэрващ. 1946 гъэм «КъБР-м шіыхь зиіз и доугыр-ц і ръянізра птэрващ. 1946 гъэм «КъБР-м шіыхь зиіз и доугыр-ц за правиз птэрващ. 1946 гъэм за правиз птэрва пт

дохутыр» цв льаліва рігъзуващ, 1968 гъзм Налішык Къэрал музыкэ театр къвщызої уахащ, композитор, КъБР-м гъузаджожомкіз щівых зиіз и ложавкіуз Жырыкъ Заур. 1952 гъзм Къвшкува зиіз и ложавкіуз Жырыкъ Заур. 1952 гъзм Къвшкува зиіз и ложавкі зиїз прадоження прадоженн

къвыдигъэкlащ,

<u>Шівшылэм и 31</u>

1996 гъэм Къзбэрдей-Балъкъэрым
щыпсэу лъэлкъхэм я бэзхэм зе-гъзумъвным теухуа къэрал программэ къаштащ,
1837 гъэм къвлъхуащ тыцэтх, фило-лог, журналист КІашэ Адылджэрий.

МАЗАЕ (ФЕВРАПЬ)

Мазаем и. 1
1829 гъм Нагуим Шорэ Налшык къыщызајумащ сабий акъылысрізмя и школ. 1929 гъм Къобордей-Балъкъорым и къърал хорыр къызорагъолющащ. 1932 гъм къальуащ медицинэ щаныгъжжи я доктор, КъБКъУ-м и профессор Льэлщокъу Муталиб. 2
Урысейи и дзя щіыхъым и махуэщ. 1943 гъэм советь дзяхжи тамиград и деж текі/узныгъя къыпшахъащ. 1892 гъэм къалъхуащ хжос адыга-хом ящыщ, Камезаыр заджа профес

1892 гъэм къвлъхуащ хэхэс адыгэхм ящыщ, Кавказыр эыджа профессор, «Происхождение черкесовткыльыр зи Іздакъэ къвщізкіа Намитокъуа Айтэч, 1937 гъэм къвлъхуащ АР-м гъуазджахамкіз щізих зийз и лэжьакіуэ, Кубавым шіток за себерань на правенения п

1937 гъзи къвлькуащ Аг-и гъуда; джахмикі щыкь зий о пожьакіуа, Ку-баным щіыхь зий э и егъэджакіуа, про-фессор Кіыкі Хьисэ. Мазаем и 3 1924 гъзи «Къобэрдей птыжь» га-зетым и ціэр «Къоэрэхьэлькъ» жиізу эзпахыжий раз

зэрахъуэкІащ. 1925 гъэм СССР-м радиом псэлъэн

ыщидзащ. Мазаем и 4 1935 гъэм Москва и метром япэ ма-

1935 гъэм МОСКВЯ и МЕТРОМ ЯПЗ МА-фізгур ирикіуаш. 1945 гъэм Кърымым къыщыззіуа-хаш СССР-м, США-м, Инджылызым я лыщжьязур эмхэт Яптэ конференцыр. 1932 гъэм къатъхуащ КъБР-м щэн-хабээмиб; шіыхъ зий и лэжьакіуэ, журналист Белгъэрокъуз Евгение. Мазаем И. 1927 гъэм къатъхуащ арыгэ актёр, УФ-м ицыхуба эртист Токъуми Хъусен. 1935 гъэм «Кабардинка» къэрал къфакіуэ ансамбылы Советэхна к VII съездым и лыкіуэхэм папщіз Москва и Театр Иным концерт щитац. Мазаем м. М. Мазаем Мазаем Мазаем Мазаем Мазаем Мазаем Мазаем Маз

Мазаем и 7 1855 гъэм Курилхэмрэ Сахалинрэ

жэгухэр къызэјуахащ. Жэгухэр къызэјуахащ. Мазаем и 8 Урысей щіэныгъэм и маху Ліыхъужь-антифашист

М<u>азаем и 10</u> Мазаем и ю Дипломат лэжьакіуэм и махуэщ 1917 гьэм кьальхуащ УФ-м и ціыхубэ ртист Сонэ Мухьэрбий.

ртист Сонэ Мухьэрбий.
1937 гъзм къалъкуащ филологие
цізныгъзжям я доктор, профессор,
ЦДАА-м и академик, Кубаным щіз-ыгъзмія щіыхь зиіз и лэжьакіуэ
экий (Кіарэ) Риммэ.
Мазаем и 11
1952 гъзм къалъхуащ къэрал, жыла-

1952 гъзм къалъхуащ къзрал, жыла-гъуз лэжьакіуэ, КъБР-м и ціыхухэр со-циальноу хъумэн Ізнатіэм щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, Аруан район админист-рацэм и ізтащхьэм и къуэдзэ Щоджэн

Мазаем и 12 1957 гъэм Кавказ Ищхъэрэм щыяпэ

дыдэу Налшык телевиденэм лэжьэн щіидзащ. 1827 гъэм къалъхуащ лыхь (поляк) твам квальхуащ лыхь (поляк) революционер, волонтёр, адыгэ тхыдэр зыджа Лапинский Теофил.

Мазаем и 13

1924 гъэм Ставрополь крайр къызэ-

1924 гъзм Ставрополь крайр къызэрагъолощащ.
Мазаем и 14
Щихъ Валентиным и махуэщ
ОІвирэ зэрылъагъухэм я махуэщ
1932 гъзм къалъхуащ у окномихъ
щоныгъзхэм я доктор, профессор,
ДАХ-м и президентущьта (1997 - 2000)
Акъбащ Борис.
Мазаем и 15
Дзэ къулыкъу ягъэзащју негъузщі къэрал щыхжіунуад урысей
зауліхэм я фэелль махуэщ
1960 гъзм Къобэрдей-Баликъэрым
и Композиторхэм я зэгухьоныгъэр

къызэрагъэпэщащ. 1932 гъэм къалъхуащ адыгэ сурэтыщІ-скульптор Къалмыкъ Фёдор.

___, адыгэ сурэ-мді-скульптор Къалмыкъ Фёдор. Мазаем и 16 1571 гъэм Грозный Иван Іэ тридзащ рысейм и япэ дзэ уставым

розный Иван іэ дзэ уставыі Мазаем и 17 Мазаем и 1/ Гуапагъэр къыщызыкъуах махуэщ 1863 гъэм Дунейпсо Жор Плъы-кыр къызэрагъэпэщащ.

кыр къызэрагъэлэщащ. <u>Мазаем и 18</u> 1**924 гъэм** Налшык Лениным и ціэр езыхьэ еджапіэ къалэ ціыкіу къыщы-

зајуахаци.

Мазаем и 19
1837 гъзм Лермонтов Михаил «Усакузм и лізныгъз» усэр, Пушкины зараукам тухын ухащи, 1986 гъзм СССР-м «Мир» станцыр хъэршым мунутыпцжащи (мазаем и 20
1940 гъзм Налшык Іэфіыкіз фабрися къвицызајуахащ.
1897 гъзм Къзлъхуащ альном 1940 г.

ко къъщызоз/уахащ.
1897 гъэм къалъхуащ адыгей усакlyэ, драматург Куэблэ Билъостэн.
1942 гъэм къалъхуащ композитор,
Уф-м гъузаджэхэммЫ дшьхэ зи!э и
лэжьакlyэ, КъБР-м и Къэрал саугэтым илэреат Хъэ1ула Джэбрэімл.
1952 гъэм къалъхуащ Адыгэ Ресгубликэм цыъх зи!э и артисткэ
Бжэ!умых Барисэт.

Мазаеми 21
Анадэлъхубээм и дунейпсо махуэщ

Мазаем и 21
Анадальжубээм и лунейпсо махуэш,
1922 гьэм кьалькуащ адыгэ тэхкіуэ Лохвицкий (Аджыкъу-Джэрий) Михаил.
Мазаем и 22
1942 гьэм калькуащ од биологие
щіоныгъхэм я доктор, КъБКъу- ми
профессор Щауэ Мухьэмэд.
1957 гьэм кьальхуащ кьэрал, политикэ лэжьакіуэ, КъБР- ми Прежденту
щьга, экономися щіоныгьэхэм я доктор,
КъБКъу- ми
мазаем и 22
Хэкум и хъумакіуэм и махуэщ
2014 гьэм Сочэ щекіуэкіа Олимп
Джэгухэр зэхуащіыжащ.
1942 гъзм Къалрая Къубатий Ленин орденыр плау къратаци,
1937 гъэм кьальхуащ усакіуэ,
КъБР-м щэнкабээмий зшіыхь зиів и
лэжьакіур Тэкужоксъру Лікуан.
Мазаем и 22
1942 гъзм на профессор, КъБКъу-м и профессор,
КъБКъу-м и профессор, КъБК-м щенатика шіыхь зиів и доктор,
КъБКъу-м и профессор, КъБК-м шенатысь шіыхь зиів и лэжьакіуз
Алшагьыр Борис.
Мазаеми и 25

ныгъэхэми!э щіыхь зи!э и лэжьак!уэ Алшатьыр Борис. 1952 гъэм къалъхуащ банкир, меце-нат, ДАХ-м и президенту щыта (2009 -2012), ЩіДАА-м и академик, КъБР-м щіыхь зи!э и юрист **Ажахъуэ** Къанщо-бий.

ий.Мазаем и 26

1712 гъэм Пётр Езанэм и унафэкіэ улэ щащіа іэщэ заводыр къызэіуа-

ха́щ. 1990 гъэм Чехословакием сове-

эздэгуэшыным теухуауэ Урыс-япон тыдээхэр кърашыжаш, эзгурыlуэныгээм lэ градзац, 2014 гьэм Сочэ цекlyskla Олимп Джэгуэр къызэlyахаш, 1945 гьэм Мэсей Аслъэнджэрий 1945 гьэм Мэсей Аслъэнджэрий обет Осозам и Лівыхуэкь ціэр

тэчэ тээл и Ліыхъужь цэр къыфіащащ. Мазаем и 28 1937 гъэм къалъхуащ уэрэдус ціэ-

урысеи щаныгъэм и махуэщ Піьькуржа-антифашист ныбжьыщіям и фэель махуэщ 1724 гъзм урысейм Щідныгьзжикіз
и академиер къызэрагъэлэщащ, 1917 гъзм къалжуащ урэдус ців1917 гъзм къалжуащ урэдус ціврыіуя Къанкъул Оіьщіз,
1918 гъзм къалжуащ урэдус ціврыіуя Къанкъул Оіьщіз,
1942 гъзм къалжуащ урэджы и
1942 гъзм къалжуащ урэджы и
1957 гъзм къалжуащ урэджы и
1957 гъзм къалжуащ урэджы и
1957 гъзм къалжуащ урэджы
1942 гъзм къалжуащ урэджы
1942 гъзм къалжуащ
1957 гъзм къалжуащ
1942 гъзм
1943 гъзм къалжуащ
1943 гъзм
1944 гъзм
1944 гъзм
1945 гъзм
1945 гъзм
1945 гъзм
1946 гъзм
1946 гъзм
1947 гъзм
1946 гъзм
1947 гъзм
1948 гъзм

<u>Гъатхэлэм и 1</u> Граждан зыхъумэжыныгъэм и ду-ейпсо махуэщ Эксперт-криминалистым и ма-

уэщ <u>Гъатхэпэм и 2</u> 1911 гъэм Пятницкэм и хорыр япэу

утыку къихъащ.

Тхакіуэм и дунейпсо махуэщ
Бъатхэпэм и 4

1942 гъэм къалъхуэщ физико-математика щіяныгъзхэм я доктор,
КъБКъУ-м и профессор Щоджэн Вячеслав.

еслав. <u>Гъатхэпэм и 7</u> 1944 гъэм ГКО-м и Унафэщі Сталин осиф Молотовым и цізкіз шыіз колиссиф мологовым и цзялэ щагэ кол хозым и парт организацэм и секре тарь **Къашыргъэ Хьэпащіэ** фіыщі: къыхуищіащ, Дзэ Плъыжьым зэрызы щіагъэкъуам папи

на выквуам папщія.

<u>Гьатхапам и 8</u>

Цівхубэхэм я дунейпсо махуэщ
<u>Гьатхапам и 9</u>

1882 гъэм къалъхуащ урысей дзэ
эжьакіуэ, пщы, контр-адмирал Черасский Михаил.

<u>Гъатхэпэм и 10</u>

Пьатхэлэм и 10

1947 гъэм къалъхуащ адыгей банетмейстер, УО-м щенхабээмкіз
щыхь зий и лэжьакіуэ, Адыгэ Реснубликом гъуазджэзэмкіз щыхь зийз и 1952 гъэм къалъхуащ Адыгэ Реснубликом щыхь зийз и журналист Убликом щыхь зийз и журналист Сихъу Гуэщнагъуэ.

Гьатхэлэм и 11

Наркоконтролым и лэжьакіуэм и изхуэш

махуэщ 1991 гьэм «Ленин гъуэгу» газетым и цІэр «Адыгэ псалъэ» жиІзу зэрахъуэ-кІащ.

|ащ. Г<u>ьатхэпэм и 12</u> Геодезиемрэ картографиемрэ я эжьакіуэхэм я махуэщ Миностыми УИС-ми лэжьакіуэхэм махуэщ 1917 гъэм Урысейм пащтыхьыр

1917 Гъэм Урысеим пацаголосър-щьтрадаящ. 1912 гъэм къвлъхуащ мэкъумэш щјаныгъэхэм я доктор, УФ-ми КъБР-ми щјаныгъэхэмия зијыхь зийз я лэ-жьак/ув К1920ф Къвмболэт. Гъвлъзлам и 13 1955 гъэм Шынагъумишатъэмк/з Къврал Комитет (КГБ) къызэрагъэлэ-

дащ.

Гъатхэлэм и 14

Адыгэбзэм и махуэщ

1853 гъэм Бырсей Умар и «Адыгэбзэ
салъалъэ» тхылъыр дунейм къыте-

ъэлэшдац:

Тьатхэлэм и 16

1942 гъэм къатъхуащ УФ-м,
къБР-м, КъШР-м, АР-м, ДР-м п цівубр дохутър, медицинэ цізныгъэхам
доктор, профессор, ЩІДАА-м и акацемик Лий Арылржэрай.

Тьатхэлэм и 17

1805 гъэм Дельпоццо И. П. Къэбэрцейм пристав нэхъыщхъэу къагъэнуащ.

ейм пристав нальший lyauu. 1918 гъэм къызэlyахащ Тэрч об-

пактым и кызыукакш тырч сырактым и 18 Пактыялым и 18 Париж коммуным и махуэщ Тагым Налшык кызыным кыз

мыщэ.

<u>Гъатхэлэм и 19</u>
Сатум, ціыхухэм Іуэхутхьэбээ яхуэщіэным, ЖКХ-м и лэжьакіуэхэм я махуэщ
<u>Гъатхэлэм и 20</u>

Пьми и дунейпсо махуэщ
Пу4 гъзм Дохушыктуей спирт зазодым, зэрагъэпэщыжа нзужь, лажьу ш|идээжаш.
1967 гъзм къалъхуащ композитор,
КыШР-м гъузаджазсямкіз щівък зи!з и шР-м гъуазджэхэмкіэ ш жьакіуэ **Абдокъуэ Юрий**

Гъатхэпэм и 21
Усыгъэм и дунейпсо мах
Лъэпкъ зэхэгъэжыр г

Рьаткэлэм и 22
Псы ресурсхом в дунейно махуэщ Баткэлэм и 23
Урысейм и метеорологие къулысъум и лэжьак/узэхм я махуэщ 1912 гъэм къальхуащ Совет Соозым и Лівъхужа Амыжье Айдэмыр. Рьаткэлэм и 24
1952 гъэм къальхуащ (КъБ°-м щіыхьий эм курналист Шыдакъ Татьянэ. Раткэлам и 24
УФ-м и щэнхабээм и лэжьак/уэхэм гмахуэщ

махуэц
Гьатхэлэм и 27
Театрым и дунейлсо махуэц
УФ-м и МВД-м и къэралкіуэціызэм и махуэц
Батхэлэм и 28
Балъкъэр лъэлкым и къэщіэээщіэжныгъэм и махуэц
1776 гъэм Москва Театр Иныр

1776 гъэм Моска Театр Иныр кънщызујахащ, 1957 гъэм Балъкъэр лъэлкъым и автономиер зэфјагъзувэжащ, Гъатхэлэм и 29 Юрист къулыкъум и лэжьакіуэм и махуэщ

МЭЛЫЖЬЫХЬ (АПРЕЛЬ)

Мэлыжьыхьым и 1 Ауанымрэ дыхьэшхэнымрэ я ма-

куэщ Къуалэбзухэм я дунейпсо махуэщ 1937 гъэм къалъхуащ Социалис изэл гъэм къалъхуащ Социалист Лэжьыгъэм и Ліыхъужь, РСФСР-м щіыхь зиіз и механизатор **Дадэ Хьэ-мытіэ**.

ытгэ.
Мэлыжьыхьым и 2
Лъэпкъзэкъуэтыныгъэм и махуэщ
Сабий тхылъым и дунейпсо ма-

куэщ польшм и махуэщ Геологым и махуэщ 1911 гъзм Цагъуэ Нурий Истам-был адыгэбээкіэ къвщыдигьэкіащ «Гууаз» газетым и яль номерыр. 1948 гъзм Кіэрашэ Тембог СССР-м «Къзма геохгъзтый къратащ.

1946 гъзм Ктараша Темоот ссор-м и Къэрал сартъэтыр къратащ, 1932 гъзм къалъхуащ журналист, уф-м щанжабзямк!а щіыж зи!з и лэжьак!уз Аф!зунэ Раисз. Мэлыжыхым и 3 1904 гъзм Кавказ бригадэм хыхьз Къзбэрдей сотняр къызэрагъэлэщауз

ытащ. Мэлыжьыхьым и 5 1905 гъэм Алъхъуей (Курп Ищхъэрэ) Буажэм и мэкъумэшыщІэхэм зы-

къуажэм и мэкъумошыщіяхэм зыканіятащ, пяча тээм ВКП(б)-м и Къзбардей-Балькъэр обкомым и бюром унафэ кънштащ Бахьсэн ГЭС-р ээфізгъзу-вяжыным теухуауз. — Мялыж Быхьым и б 1937 гъзм къалъхуащ дирижёр, ком-

1937 гъзикъалъхуащ дирижёр, ком-позитор, УФ-ми Къалмыкъ Республи-кями я цыхубэ артист, КъБР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат Темыр-къан Борис.

ъан Борис.
Мэлыжьыхьым и 7
Узыншагъэм и дунейпсо махуэщ
Мэлыжьыхьым и 8
Военкоматым и лэжьакіуэхэм я

ахуэщ <u>Мэлыжьыхьым и 9</u> Хьэуа зауэм щызыхъумэ дзэхэм

Хьзуа заум щызыкъума дазхэм я махуэщ, 1947 гъзм къальхуащ, литературовер, критик, къэрал лэжьакіуэ Тхьэгьзэит Юрий.

1945 голи Муал Къэсэн Совет Союзмия Толий, толий Сомо Муал Къэсэн Совет Союзмия «КъБР» и ціыхубу осякіуэ», «КъБР» шіых зайо и лужакіу», «КъБР» шіых зийо и ухуакіу», «КъБР» мішых зийо ухуакі», «КъБР» мішь», «КъБР» мішь», «КъБР» мішь», «КъБР» мішь», «КъБР» мішь», «КъБР» мішь», «КъБР» мішь»

и ухуакіуэ» ціэ льапізхэр ягь зуващ. 1897 гьэм кьвльхуащ двігэ озащізныгь эмкіэ япэ еджагь зшхуэ эщкь эмахуэ Даут. 1957 гьэм кьальхуащ кьэрал, жыла-гьуэ лэжьакіуэ Пашты Борис. Мялыжымыжым и 11 Гьэрыпізм исхэр хуит кьэщіы

тьэрыпізм исхэр хуит къзіщівьсьным и ручейтос махуэщ 1892 гъэм къзпъхуащ адыгей тхыб-эр зэхэзыпъхьа Бекіухър Ахьмэд. Мэлыжызыхын и 12 Космонавтикэм и махуэщ 1961 гъэм Гатарин Юрий «Восток» съухым ису дунейм щыяпэу хьэр-ым льэгащ.

хъухыым ису дунеим щыялау хьэр-шым лъэтащ, 1942 гъэм къалъхуащ тхакіуз бъущхьзунэ Алексей, Мэлыжьыхьым и 13 1517 гъэм Каир щхьэлыльэ щщіащ камлюкыдзэм и дзэпщ ин Ал-Ашраф

Тумэн-бей. 1895 гъэм Урыс Къэрал музейр

ьызэгуахаш,
Мэлыжьыхьым и 15
Щэнхабзэм и махуэщ
Мэлыжьыхьым и 16
1905 г-ээм Урысейм и япэ прс рэыр - печатым и лэжьакІуэхэм

1900 т вом... , томы клужом и на може у повыр - печатым и ложьактуюм и кызарагь эпонцам, и на милицэм и Налык урхущалар къызарагь эпонцам, томы и лыж урхужом - Совет Сокозым и Лыж урхужом - ца льалара ягь уради, 1991 гьэм на сых ур цых урхужом да льалар ягь уради, 1991 гьэм на сых урхужом да урх

малыжьыхым и 17 1927 гъэм къальхуащ УФ-м щіыхь зиіэ и артисткэ Кімаш Росс

Мэлыжьыхьым и 18 Фэеплъхэмрэ тхыдэ мыхьэ

1970 гъзм валя мухьздинря къар-зан Хъзсанря «Мадиня» япа задыта операр ягъзуващ, техника щјаныгъзхам я доктор, КъБКъМУ-м и профессор балъкъэр Руслан. Мэльжъыхъым и 19 Ажъгъузмам и махузщ 1563 гъзм япа урыс типографие къззајуахащ, 1783 гъзм Кърымыр Урысейм гухьащ.

1783 гъзм периопоргурнаци, 1937 гъзм къалъкуащ тхакіуэ, драматург, КъБР-м гъувазджэхэми!а щіыхь зиіз и лэжьакіуэ Журт Биберд. 1937 гъзм Прохладно станицор къа-

пэз/ гъэм прохладнэ станицэр къа лэ хъуащ. 1932 гъэм къалъхуащ режиссёр уФ-м, КъБР-м гъуазджэхэмкіз щіых зиіз я лэжьакіуэ, КъБР-м и Къэраг саугьэтым и лауреат Теувэж Сулъ тіан.

саутьэтым и лауреат Теувэж Сультіан.

Мэлыжьыхым и 21

Щіыпіз самоуправленом и махуэщ Мэлыжьыхым и 22

Щіы-анэм и дунейтсо махуэщ 1942 гьэм кьальхуащ химие щіэньгрэжня и доктор, профессор, УО-м щіэныгрэжэм я доктор, профессор, УО-м шіэныгрэжэм я доктор, профессор, УО-м шіэныгрэжэм и доктор, профессор, УО-м шіэныгрэжний и шіыху зий и лэжьакуу махіэтей и хуитыныгрэжэм ра пунейпсо махуэщ 1912 гьэм кьальхуащ КъБР-м и ціыхуба тхакіуа Теуна Хьэчим.

1912 гьэм кьальхуащ КъБР-м и ціыхуба тхакіуа Теуна Хьэчим.

1912 гьэм кьальхуащ КъБР-м и унафоціым и крагуаху зах веспубликум и Траниглыствам и Унафоціым и крагуаху зах веспубликум и Правительствам и Унафоціым и крагуаху зах унажныгьзьмом министру шела, Абхьазым и Ламых кьальхуам и Хамых кьальхуам и Хамых кьальхуам и Хамых кьальхуам и дунейпсо махуэщ Щіалэг-уалам я зэкъуэтыныгьэм и махуэщ Мэлыжьыхым и 25

Щальгъуальм я зэкъуэтыныгъэм махуэщ Мэлыжьыхым и 25 Адыгэ (шэрджэс) ныпым и махуэщ 1920 гъэм Налшык яла медицина жжушала къещивзуржащи жушала къещи жырижъыхым и 26 Радиаца авариельную кагастро-закуальную къарикуахор гъзиуаральную кагастро-закуальную кагастро-закуал

ным хэгахэмрэ асы хэхгуэдахэмрэ н фэеплъ махуэщ 1952 гъэм Къэбэрдей АССР-м и Со-вет Нэхъыщхьэм и президиумым и Унафэщіу хахащ Мэлбахъуэ Тим-

борэ. 1986 гъэм Чернобыль атом электро-

м къвщиящ. <u>Мэлыжьыхьым и 27</u> Нотариусым и махуэщ Урысей парламентаризмэм и ма

пажын вэр хөумэным и дунеинсм махуэш, 1902 тьэм къалъкуаш, шэрджэс тхануэ Дьшски Мухьэмэд, 29 Къафэм и дунейпсо махуэш, 1964 гъэм Шоджэнцыкіу Алий и цірэ зезыхь Къобордей къэрал дра-ма театрым цал-хуааш, «Лалуца» япа адыга балегар-зуааш, «Лалуца» япа адыга балегар-зуааш, «Лалуца» япа тыр хахащ. Ар Вашингтон Джорджщ. 1945 гъэм Егоров Михаилрэ Канта-рие Мелитонрэ сыхьэт 14-рэ дакъикъз 35-м Текјуэныгъэм и Бэракъ плъы-жьыр Берлин и Рейхстагым фіадзащ.

НАКЪЫГЪЭ (МАЙ) Накъыгъэм и 1 Гъатхэмрэ Лэжьыгъэмрэ я ма-

Пъятхэмрэ Лэжьыгъэмрэ я ма-хуэшхуэш 1937 гъэм къальхуащ социологие шізныгъэжум я доктор, профессор, ЩІДАА-м и академик, АР-м щіэны-гэжэмиміа шівых вийя и лэжьакіуэ, РСФСР-м егъэджэныгъэмийа и отлич-ник Афэщівых тыркубий. 1942 гъэм къалъхуащ КъБР-м щэн-хабэзиміа цівых вийя и лэжьакіуэ, къэрал лэжьакіуэ Къалэ Владимир. Накъыгъэмі Накыгъям я уна къвщазаўнахащ.

къыщыззіуахащ.

1922 гъэм къалъхуащ филологие
щізныгъяхам я доктор, КъБКъУ-м и
профессор, КъБР-м щізныгъяхамкіз
щізиъ зиіз и лэжьакіуз Урыс Хьэталий.

ими.

Накъыгъэм и З

Печатым и хумтыныгъэхэм я ду-ейпсо махуэщ

Дыгъэм и махуэщ

Накъыгъэм и 4

1959 гъэм Налшык газ къашэу ща-ваш дзащ. 2010 гъэм УФ-м и Президентым и Указкіз Налшык «Дзэ щіыхьым и къа-лэ» ціэ лъапіэр къыфіащащ.

CAN AALIE HOARE

2017 гъэм и адыгэ махиэгъэпс-щіэнгъцазэ

Пащіядэзр 2-нэ нап.)
Накъыгъм и 5
1836 гъэм Европэм щыяпэ дыдзу епьтием гъущі гъузгу щаутіылщащ.
1945 гъэм советыдзюжи Даниемрэ идерланджэмрэ хунт къащіыжащ.
1912 гъэм къалъхуащ адыгей усауз. задзакіакіуэ Пэрэныкъуэ Мурат.

кіуэ, зэдзэкіакіуэ Пэрэнык вурому при 1937 грэм къвлъхуащ экономикэ идіаныг рахом я доктор, РАЕН-м и академик, АР-м щіэныг рахом із шіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Апышэ Абрадж.

1952 гъэм къалъхуащ УФ-м щіыхь зиіз и егъэджакіуэ, КъБР-м егъэджаныгъэмкіэ шіыхь зиіз и лэжьакіуэ Къалмыкъ Кларэ.

1967 гъэм къалъхуащ КъБР-м щіыхь

зи э и артист Мысост Вадим Накъыгъэм и 6 1939 гъэм Налшык шыгъэжапіэ

къыщызэуахащ,

<u>Накъыгъэм и 7</u>

Радиом и махуэщ - Связым и Ізнатами и лэжьакТуэ псоми я махуэщ,
1895 гъэм урыс инженер Попов
Александр япэ радиоприемник къи-

лсысащ. 1927 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр ра-

диом и япэ нэтынхэм щімдзащ. 1985 гъэм Налшык къалэ Хэку зауэ орденым и япэ нагъыщэр къыхуа-

ээфэщащ. **1990 гъэм** КъБР-м и «Адыгэ Хасэ» ылагъуэ зэгухьэныгъэр къызэра:

гъэпэщащ. 1957 гъэм къалъхуащ сурэтыщІ ыхьэшІэ Хьэсэнбі

нщыхьэщтэ льэсэноии 8
Накъыгъэм и 8
Жор плъыжьымрэ Мазэ ныкъуэ
щхъуант1эмрэ я дунейпсо махуэщ
1945 гъэм фашист Германием пса-

лъэмакъыншэу зыкъызэритымкіэ ак-

льзмакъыншзу зыкъызэритымкіэ актым із традзащ.

1947 гъэм къалъхуащ Олимп Джэгухэм велоспортымкіэ чемпион щыхъуа
(1972) Шыхъуз Борис.

Накъыгъэм и 9

Накылгым и 93 Тек/уэнылгым и махуэш ек/уэкіа Хяу зауашуум Германием зорыщытек/уам папшіз» медалыр ягъзуавщ 1912 гъзм къзльхуащ дылгей тхакіу, зздзякіак/уз Куэстэнэ Дмитрий, зздзякіак/уз Куэстэнэ Дмитрий, зиіз и связист Ефэнды Батий, накыльтым и 10 1937 тъзм къзльхуащ усакіуз Хьэ-шіык/у Хьозем.

цівкіў Хьэсэн. 1937 гьэм къалъхуащ адыгэ литера-туровед, критик, филологие щіэны-гьэхэм я доктор, ЩІДАА-м и акаде-мик, АР-м щіэныгь эхэмкіэ щіыхь зиіэ

мик, АР-м щ/аныгъэхэмкіз щыхь зиіз я лэжьакіуэ Мамий Руслан. 1967 гъэм къалъхуащ медицинэ щ/аныгъэхэм я доктор, профессор, ИР-м щ/ыхь зи/э и дохутыр Аслъэн

Ахьмэд.

Накъыгъэм и 12

1954 гъэм Налшык политехническэ
техникум къвщцазајуахащ,
1917 гъэм къвлъхуащ Абхьазым и
цыхубз усакјуз, Социалист Лэжьыгъэм и Лівхъужъ Шинкубэ Бэгърат.

Накъыгъэм и 14 1692 гъэм япэ урыс дзэ кхъухьыр сым трагъэхьаш.

1796 гъэм инджылыз еджагъэшхүэ Дженнер Эдвард япэу фэрэкі хущ-

джениер Эцвард и нау фэрэхи хуц-хурэ жилъкащ. 1937 гъэм калъхуащ экономиза щізныгъжоми в доктор, профессор, УФ-м щізныгъжоми в цькъв зийз и лэжьакіуэ, къэрал лэжьакую тар Ищыкъви. Накъыгъэм и 15 Унагъузм и дунейпсо махуэщ 1942 гъэм 115-нз Къзбордей-Балъ-

къэр лъэпкъ шууей дивизэр зауэм

укьащ.

1942 гъэм къалъхуащ техникэ
щоныгъзхэм я доктор, РАЕН-ми
Щ/ДАА-ми я академик, РАН-м и Къзбэрдей-Балъкъэр центрым и тхьэ-

оэрдеи-рального дострешения и пред 1962 гъзм къалъхуащ физико-математика щ!эныгъзхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор Дыщэк! Ар-

тур.

Накъыгъэм и 16
1841 гъэм къалъхуащ адыгэ узэщакіуэ, бзэщіэныгъэлі, этнограф Хьэтіохъущокъуэ Къазий.

льэгихээщихъуэ къазии. 1917 гъэм къалъхуащ КъБР-м щіыхь зиіэ и артисткэ Щхьэгъэпсо Таужан. 1957 гъэм къалъхуащ къэрал лэ-

1957 гъэм къалъхуащ къэрал лэ-жьакlyэ, экономикэ щ!эныгъэхэм я доктор, профессор, РАЕН-м, ПАНИ-м, МАРЭ-м я академик, КъБР-м щ!ыхь зи!э и экономист Къалэ Замир.

зиіз и экономист къвля замир.

Нактьыгьам и 17

1944 гъзм Кърым АССР-р щымыізж
ящіащ. Кърым тэтэр мин 200-м нас
ирашауз щьтащ щалтыхуа щіыпізхжи.
1917 гъзм къвлъхуащ. УФ-м, КъБР-м
я ціыхубэ артистка Дыщакі Кіунэ.

Нактыстьам 18

1917 гъзи...я цыхубэ артисткэ Дъщь... Накъыгъэм и 18 Музейхэм я дунейпсо махуэщ 1925 гъзи Адыгэ Республикэм и 1925 гъзи Адыгэ Республикам и

лъэпкъ музейр къызэlуахащ. 1932 гъэм къалъхуащ физико-мате-матикэ щіэныгъэхэм я доктор,

КъБКъУ-м и профессор, УФ-ми КъБР-ми щізныгъзхэмкіз щіыхь зиіз я лэ-жьакіух Хъуякірах Къзарталия. Накъыгъзм и 19
1991 гъзм Налшык къыщыззіухащ Къзбэрдей пітьзик на пя по конгресс. Абы и япэ президенту хахащ Къзл-мыкъ Юрий Хъзмээт и къуэр.
1952 гъзм къзлъхуащ Иорданием щіыщ, КъБКъУ-м щеджа, къэрал-хыя плигам и секретарь нахъвщихъм и къуздаз, Хъзшимит пащтыхъыгъузм и къуздаз, Хъзшимит пащтыхъыгъузм щензабэзмий и министр Бамир (На

и къусдза, Хьошимит пащтюхьыт-хуам шанхабамма и министр Бакир (Нагуар) Нанси.

Накъыт-ъм и 20
Метрологием и дунейпсо махуащ
1927 гъм къзпъхуащ тяда шаныгзахям я доктор, профессор, УФ-м
щаныг-захямия шыжо зија и лажьакуа Гугу Рашад.

Накъыт-ъм и 21
Полярникым и махуащ
Урыс-Кавказ зауам (1783 - 1864) у--

Полярникым и махуэщ Урыс-Кавказ зауэм (1763 - 1864) хэ-кіуэда адыгэхэм я фэеллъ махуэщ. 1864 гъэм илъэсищэм щіигъукіз екіуэкіа Какваз зауэр увыіащ. 2004 гъэм Налшык къыщызэіуахащ

Кавказ зауэм хэкІуэда адыгэхэм фэеплъ.

Накъыгъэм и 25

Макуэш Накынгым и 25

1922 гым кнапкуаш, юстицэмкіз кырал чэнджацогы, КыБР-м и кыралы, жылагыу лажыакіу Ансы-кыуы Мукарар, аналыуаш, шэрджэс усакіу Тук Михаил.

1932 гым кнапкуаш техникы шірынгыхым доктор, профессор, Транспортымкіз Урысей академием, Манібым, Мей-кырам действительна член Зекіуырей Академием, Манібым, Мей-кырам действительна член Зекіуырей Академиям, Манібым, Манібым, Манібым, Манібым, Манібым, Манібым, Манібым, Манібым, Манібым и Кырам действительна член Зекіуырей Академия шіры інапізм и малуэш.

ахуэщ 1995 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр

ъэрал мэкъумэш академиер (иджы ниверситетщ) къызэјуахащ. <u>Накъыгъэм и 27</u> Библиотекэхэм я урысейпсо ма-

хуэщ 1703 гъэм Санкт-Петербург ухуэн шадзаш.

1795 гъэм Урысейм ціыху куэд зэуэ зэкіуаліэ хъун библиотекэ къыщызэ-

/ахащ.
Накъыгъэм и 28
Гъунапкъэхъумэм и махуэщ
Химикым и махуэщ
1923 гъэм Адыгейм и профсоюзхэр

нього ньом Адыгейм и профсоюзхар къвизарагъялащая 1928 гъэм Мейкъуала къвищызајуа-хащ Адыгейм и ткълъ тедваліз. Накъвътъям и 30 1952 гъэм къвлъхуащ КъБ-м и цівхуба артист, пшынауэ ізза Сэхъу Хьэсэн.

Накъыгъэм и 31 Тутын ефэным ебэныным и ду-

еипсо махуэщ Урысей адвокатурэм и махуэщ 1223 гъэм Урысхэмрэ тэтэрхэ алкэ псым деж щызэзэуащ.

МЭКЪУАУЭГЪУЭ (ИЮНЬ)

<u>Мэкъуауэгъуэм и 1</u> іхэр хъумэным и дунейпсо

махуэщ Адэ-анэхэм я дунейпсо махуэщ 1921 гъэм «Кабардино-Балкарская правда» газетым и япэ номерыр къы-

1924 гъэм «Адыгэ псалъэ», «Заман» Мэкъуауэгъуэм и 2 1928 гъэм Налшык тхылъ тедзапіэ

1928 гъэм Налшык тжылъ тедаліз кънщызаўмакц, 1962 гъэм Новочеркасск щызэтрау-кіат я гукъерухэр жаізну уэрамым къыпьхва ціьку мамырхэр. 1937 гъэм къапъхуац адыгей сурэтыщі Лъапціэрышэ Нурбий. Мэкъухуатъузм и 3
1864 гъэм Урысейм япэ зоосадыр

1943 Гъэм Палшык лы кололистър зофізгьзуважні яухащ, 1962 гъэм къалъхуащ Кубаным и къэрал, политико лэжьакіуэ, Успенска куеймрэ Армавир къалэмрэ я ізта-щхьзу щыта Къэту Жамболэт.

қъру щыта Хъэту Жамболэт.

<u>Мэкъуауэгъуэм и 4</u>

Залымыгъэм ихъа сабий лажьэныхэм я дунейпсо махуэщ

1856 гъэм Третьяковскэ галереер
ыззіуахащ.

1943 гъзм Налшык щекіуэкіащ фа-г быйуэ республикэм и

шистхэм я бийуэ республикэм и ціыхубэхэм къызэрагъэпэща пэкіур. Мэкъуауэгъуэм и 5 Дыкъэзыухъуреихъ дунейр хъумэным и дунейпсо махуэщ

Экологым и махуэщ 1945 гъэм Германиер зэрыхагъэ-щамкіэ икіи СССР-м, США-м, Ин-

джылызым, Франджым я правительствахом Германием и власть на-тъещъзья и къвлатика зарагъ-азащі-нумкіз декларацэм із традзащ. 1967 гъэм къвлъхуащ усночомика щізныгъ-ахуам я доктор, КъБКъМУ-м и профессор Фиізпица Владимир. Мэкъуаузгърчам и 6 Пушкиным и махуэщ 1799 гъзм моры суакічацикуя Пушкин

ттушкиным и махуэш 1799 гъэм урыс усакіуэшхуэ Пушкин пександр къалъхуащ. 1944 гъэм етіуанэ фронтыр къызэ-

алацц. **1945 гъэм** «1941-1945 гъэхэм екіуэкіа. Тэм «Тэнт-тэчэт волом опуской хэку зауэшхуэм и лъэхъэнэм и къару емыблэжу зэрылэжьам папщіэ» медалыр ягъэуващ.

1942 гъэм къалъхуащ физико-мате-

1942 Гъзм калткуащ физико-мате-матикэ щізныгъзхэм я доктор, про-фессор, ЩідА-м и академик, Гъуаз-джэхэмкіэ Петровскэ академием и академик, УФ-м метеорологиемкіэ щіркь зиіэ и лэжьакіуэ Къалэ Хьэж-

барэ.

1952 гъэм къвлъхуам и 7

1952 гъэм къвлъхуащ адыгэ лъэпсъым къвхакіа тырку тхакіуэ, Нобель и
аугь-этыр литературэмкі з выхуатърэща (2006) Памук Орхьэн.
1952 гъэм къвлъхуащ КъБР-м щыхь
иіз и артист Тэтэр Анатолий.
Масъучау-гъучам и 8

Социальна лажьакіуэм и махуащ
1661 гъэм иля Тамуатуа и хаках

1661 гъэм Идар Темрыкъуэ и къуз-илъху **Черкасский Муцал** дунейм

ехыжащ. 1943 гъэм Налшык фашистхэм бийуэ интеллигенцэм и пэкly щи

спортымкі э щіміж эміз и лізмьактую Маз Каринэ.

Макъумульуэм и 10

1774 г-зы Урысеймрэ Тыркумрэ зэращіыпіащ Кісчук-Кайнарджи ма-мыр загурыўуэныг-зэр. Абы илкь тик, Къзбэрдейр Урысейм и зы іыхьэу къа-

льытащ. 1936 гъэм «Союзмультфильм» ки-ностудиер къызэрагъэпэщащ. 1955 гъэм Тырныаузрэ Докшукинэрэ

уащ. Мэкъуауэгъуэм и 11 <u>мэкъуауэгъуэм и п</u> Промышленность псынщіз екстилымрэ я лэжьакіуэхэм я

Мэкъуауэгъуэм и 12 ейм и махуэщ - Урысе

рацэм и Къэрал махуэшхуэщ 1942 гъэм Зеикъуэ къуажэм къа-гъэlэпхъуат Ленинград хамэ къэра-лыбээхэр щаджу дэт пединститутыр. ыозэхэр щаджу дэт пединститутыр.

1945 гъэм Калинин Михаил Кремым Маршал Жуков Георгий щритащ
овет Союзым и Лыхъужьым и ещанз
ыщэ Вагъуэр.

1990 гъэм Урысей Федерацэм и
ъэрал суверенитетым и Декларацэр

къащтащ. 1990 гъэм «Печатымрэ цІыхубэ хъы барегъащіэ Ізнатіэхэмрэ ятеухуауэ повод на предатымую дныхую ховы барегьащів Ізнатізхэмрэ ятеухуауэ-законыр СССР-м и Совет Нэхъыщхьэм къищтащ. Абы цензурэр игъэкіуэды

Мэкъуауэгъуэм и 13 1936 гъэм Къэбэрдей лъэпкъ драмэ

1936 гъэм Къэбэрдей льэлкъ драмз геатрыр къызајуахии и 14 Ізлхъуашалкъуэ къулыкъум и лэ-жьакіуэхэм я махуэш, 1936 гъэм КъБАССР-м гъуазджэм-кіз и управленэр къызэрагъэлэшащ,

кІз и управленэр къызоратъэпэцици, <u>Мэксучауты ум</u> и 15
1561 тъэм Идар Темрыксуу илхъу Гуащэнэ (Марие) и дэлъху Думанькэуэ, и шылхъу Альтыншаш, абы и щхээт-усэ Бекбулат, а тІум я къуз Саин-Булат и гъусзу Москва нэсащ, 1862 тъэм Америком цыщ [атлинг Ричард япзу пулемёт къигулсысащ, <u>Мэксучауты ум</u> и 16

Мэкъуауэгъуэм и 16 1930 гъэм Волгоград (Сталинград)

трактор заводыр лажьзу яутІыпщащ, 1963 гъэм Терешковэ Валентинз «Восток-6» кхъухьым ису хьэршым

Мэкъуауэгъуэм и 17 1907 гъэм Етіуанэ Къэрал Думэр Бограутіыпщыкіымащ. 1904 гъэм Налшык лы комбинатыр 1943 гъэм Налшык лы комбинатыр 1943 гъэм Налшык лы комбинатыр 1945 гъэм Налшык экраныбгыуэ зиіз 1950 гъэм Налшык экраныбгыуэ зиіз 1950 гъэм Налшык экраныбгыуэ зиіз 1950 гъэм Ийрар Темрыккуэ и къуз 1950 гъэм Налшык экраныбгы учаный правиты и къуз 1950 гъэм Налшык экраныб гъуз 1950 гъуз 1950 гъэм Налшык экраныб гъуз 1950 гъуз 1950

Мэкъуауэгъуэм и 18 цинэм и лэжьакіуэхэм я мах**уэщ** 1956 гъэм Налшык музыкэ училищэ

Мэкърауэгьуэм и 20
1957 гъэм Москва Союзхэм я Унэм и Колоннэ залышхуэм къыщызајуахащ Къябордей-Балъкър АССР-м гъуазджэмрэ литературэмкіз и гъэлъэ-

гъуэныгъэр.

Мэкъуауэгъуэм и 21

1925 гъэм Москва и уэрам

Мэкъуауэгъуэм и 22 уэмрэ фэеплъымрэ я <u>мэлг.,</u> Щыгъуэмрэ фэеплъым_рг. үэщ - Хэку зауэшхуэр щыщі

еящ. **1944 гъэм** КъБАССР-м и Министр-

1944 гъэм КъБАССР-м и Министр-хом я Советым деж Архив управлено къмщызэрагъэлэщащ, 1967 гъэм Налшык ПТУ №7-м и цывхуба спортсменка 15 ди щыхкэрым щежъэри, тъяскуэрыгъяжжи 3 Ленин-град кlyэну гъуэгу техъащ.

град кіузну гъузгу текъвш.

Мэкъучаузгъум и 23
Дунейпсо Олимп махуэщ
1941 гъм Къосейжьойло щыщ Тжъмытліокъуз Хъзсэн Къухъэліз Ухраином и къэрал гъунапкър и кокумау,
ліыгъз хэлъу и гъвщіру итащ; гранатхэр щізпхау фашист танкым зыщіизарун, ар икъутащ, езыри хекіуращ.
1952 гъзм къалъкуащ КъБР-м щіыкъ
зиіз и артист, КъБР-м и Къэрал саугъзтым и лауреат Кізмыргуей Валентии.

ии. Мэкъуауэгъуэм и 24
Къзхутак умира

Вационализато
1937 г.ъм Республикам и Советхъм

чрезвычайть съедым кънщтащ

къзбордей-Балъкъэр АССР-м и япз

онституцър.

1945 г.ъм Москва и Ут Плъыжыым

парал шекуакаји.

Текіуэныгъэм и парад щекіуэкіащ. Мэкъуауэгъуэм и 25 Славянхэм я зэкъуэтыныгъэм зэныбжьэгъугъэмрэ я махуэщ

Мэкъуауэгъуэм и 26 аркоманием ебэныным и махуэщ 20 гъэм Налшык и Затишье хьэблэм санаторэ къыщызэlyахат. Абы Сталин Иосифи зыщигъэпсэхуауэ щытащ. 1938 гъэм КъБАССР-м и Совет Нэ-

хъыщхьэм и депутатхэр япэу хахащ.

Мэкъуауэгъуэм и 27

Урысейм и шІалэгъуалэм я ма-

Урысовъв и ууащ 1919 гъзм Япа дунейпсо зауэр зэриухамкіз загуъры/зэныгъэм Версаль Із
щытрадзащ. 1979 гъзм «КъБР-м и ціыхубэ тхакіуз» ціа лъаліаря птъзуващ.
Макъчачагъузм и 28

., — дольвшар нгъзуващ. <u>Мэкъуаузгъузм и 28</u> **1948 гъзм** Архитекторхэм я дуней-со зэгухьэныгъэр къызэрагъэпа-јащ.

Мэкъуауэгъуэм и 29 ванхэмрэ подпольщикхэмрэ

я махуэщ 1940 гъэм Луначарскэм и ціэр зе-зыхьэ Театральнэ институтым и адыгэ студиер къаухащ Къэбэрдей драмэ театрым и актёр хъунухэм.

1947 гъэм къалъхуащ КъБР-м щіыхь ию и артист Балъкътър Юрий. Мэкъуауэгъуэм и 30 Экономистым и махуэщ 1908 гъзът Бал

1908 гъэм Бахъсэн, Дзэлыкъуэ мэ-умэшыщіэхэм зыкъаіэтащ. БАЛЗЭУЭГЪУЭ (ИЮПЬ)

Бадззузгъуэм и 1 Архитектурэм и дунейпсо махуэщ 1957 гъэм Москва и Театр Иным щызэхэгащ Къэбэрдейр езым фізфіу Урысейм эзрыгукърэ ильо 400 зэры-рикъум и щызъкЫ Къэбэрдей-Балъ-къэр АССР-м и гъузаджамую щэнхай-зэмра я лэжьакіуэхэм я иужърей кон-цептыр

Заміра плотовогі, цертыр, 1981 гъзм КъБР-м и ціыхубэ усакіуз Кіыщокъуз Алим СССР-м и Тхакіуз-хэм я зэгухьэныгъэм и правленэм и секретару хахащ. Задэзузтъузм и 2 Хы, тенджыз флотым и лэжьакіуз-

хэм я махуэщ 1556 гъэм Астрахань Урысей къэралыгъуэм хыхьащ. 1964 гъэм «Къэббалъкъгаз» трестыр къызэрагъэпэщащ. 1990 гъэм КПСС-м и XXVIII съездыр

<u>Бадзэуэгъуэм и З</u> УФ-м и МВД-м и ГИБДД-м и ма-

уо-м и мыд м хуэщ 1700 гъэм Константинополь щызэра-щыліа мамырыгъэ зэгурыіуэныгъэм ильс итків, узая (Азов) и Ізгъуобла-гъххэри щыгъуу (Таганрог, Павловск, Миус) Урысейм и щыналъз хъуащ.

.....ур / рыселим и щынальз хъуащ. 1957 гъэм СССР-м и Совет Нэхъыщ-хьэм и Президиумым и УказкІз Къз-бэрдей-Балъкъэрым Ленин орденыр етІуанзу къыхуагъэфэщащ.

отуалау къыхуагъэфэщащ.

Бадзуузгъуэм и 4
1916 гъэм Урысейм и тенджыз къзуыльатэзехуэхэр Балтие тенджыз щылум щеклуэка хъзуа зауэм щытеклуащ.

<u>Бадзэуэгъуэм и 5</u> эм Налшык Пенины 1957 г вэм г колосологой лъ къыщызэlуахащ. <u>Бадзэуэгъуэм и 6</u> 1557 **гъэм** Къэбэрдейр езым фlэфly

1957 гъзм КъБАССР-м и Совет Нэ-хъыщхьэм и гуфізгъуз сессие заха-тащ. Ар теухуауз щытащ Къбордейр езым фізфіу Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 400 зэрырикъуам икlи респуб-ликэм Ленин орденыр етlуанэу къы-

зэрыратам. 1957 гъэм къалъхуащ экономикз

профессор Мысачэ Валерий.

Вадзэулгуэм и 7
Псым и махуэщ
1687 гьэм Ньютон Исаак кыхутащ
дунейм эыш[зэшэ кьару зэрыхэльыр.
Вадзэуэгьуэм и 8
Унагьуэм, лъагьуныгьэм, пэжы-

<u>радзэуэг нуэм и о</u> Унагъуэм, лъагъуныгъэм, пэжы-ьэм я махуэщ **951 гъэм** Франджым и щыхьэр Па-

.... — рапджым и щыхьэр Па иж ухуэн щІадзащ. 1796 гъэм США-м япэу паспорт ты ыщІадзащ.

Бадзэуэгъуэм и 9
Бдзэжьенцом и махуэщ
Урысей поштым и махуэщ
1945 гъэм ВКП(б)-м и Налшык къала комительм унафр къмштащ Хаку
зауошхуэм ныкъуэдыкъуэ шыкхуахэм
зациптъясучным геукуахэм
1920 гъэм Натицик и Театр Шхэдып

кіуэкіащ.

1932 гъэм къалъхуащ сурэтыщі-живописец Хьэжу Руслан.

1942 гъэм къалъхуащ КъБР-м
мэкъумэш хозяйствэмкіэ щіыхь зиіэ и

Бадзэуэгъуэм и 10 1918 гъэм Советхэм я V Урысейпо ъездым РСФСР-м и Конституцэр пэ Совет Конституцэр къищтащ.

1922 гъэм къалъхуащ КъШР-м и цівхубэ усакіуэ, Абхъазым щэнхаб-зэмкіэ щівхь зиіэ и лэжьакіуэ Хьэн-фэн Алим. 1932 гъэм къалъхуащ КъБР-м щІыхы Іэ и артисткэ Срыкъуэ ХьэмщІасэ. 1942 гъэм къалъхуащ техникэ щізыгъзхэм я доктор, КъБКъУ-м и провессор, ЩІДАА-м и академик Сэ-

фессор, ЩІДАА-м и академик Сэ-баншы Хъусен. <u>Бадзэуэгъуэм и 11</u> Щіым щыпсэу лъэпкъхэм я ду-нейпсо махуэщ 1958 гъэм «Кабардинка» къэрал къэфакуэ ансамблыр Монголием куащ, абы и лъэпкъ махуэшхуэм хэ-тын палиція.

кувщи, абы и льэпкъ махуэшхуэм хэтын палицы.

1987 гъэм Дунейм цыхуу шыпсэур меларди 5 ирикъуащ.
1932 гъэм къалъкуэщ биологие шфаньгъзком я доктор, профессор, КъБР-м щаньгъзком я доктор, профессор, КъБР-м щанъгъзком и ди

лдаррэ. 1**927 гъэм** къалъхуащ КъБР-м щіыхь Із и сурэтыщі **Тхьэкіумашэ Ми**-

хаил.

1947 гъэм къалъхуащ социологие
щізныгъэхэм я доктор, АКъУ-м и профессор, Адыгэ Республикэм и Президенту щыта (2007 - 2017) Тхъэкіушынэ

денту щыта (сис. — Асльэнджэрий. Вадзуулгъуэм и 13 1908 гъэм Лондон къышызэ!уахащ IV Олимп Джогухэр. Абы япэ дыдзу цІыхубэхэр хэтащ. 1930 гъэм Монтевидео (Уругвай)

къыщызэІуахащ футболымкіэ япэ ду-нейпсо чемпионатыр. Абы къэрал 13 хэтащ. Уругвайр чемпион хъуащ. 1937 гъэм къалъхуащ усакіуэ,

1937 гъзм къзлъхуащ усакју, тхакју, пулицист Брай Адэлбий. 1972 гъзм къзлъхуац усротыші-графия, КъБР-м и ціьхубэ художник Пашт-Хъзя Адим. 14 1945 гъзм Париж Текјуэныгъзм и парад щекјуэкца. Япа ит у узрамым ирикјуащ Франджым И Піьхурж Хъзгъундокъуз Елмэсхъзя. 1957 гъзм Налшык щекјуэкјащ СССР-м ис лъзлик посми я тхакјуэхэр зыхота пшыхь гъзшінах посми я тхакјуэхэр зыхота пшыхь гъзшінах посми я тхакіуэхэр зыхота пшыхь гъзшінах посми я тхакіуэхэр зыхота пшыхь гъзшінах посми я тхакіуэхэр зыхота пшыхь гъзшінах посми я тхакіуэхэр

зыката пшыкь гъэщ!эгъуэн. 1965 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым уэрэдымрэ къафэмк!э и «Кабардин-ка» къэрал ансамблыр къафэмк!э

«Кабардинка» ансамблу зэрахъуэ кіащ. 1967 гъэм къалъхуащ адыгэ теле журналисткэ Жэман Мадинэ.

урналисткэ жэман Мадинэ.
Бадзэуэгъуэм и 15
1812 гъэм урысыдзэр Наполеон зэ-ытекіуам и щіыхькіэ хьэрэкіытіэхэр драгъэлъэтеящ. 1939 гъэм Бахъсэн, Аруан, Іуащхьэ-

махуэ шІыналъэхэм район газетхэр махуэ цгөглээлжи рацоо газаглэр кынцыдэкіыу ціадзац. 1957 гъэм РСФСР-м и гъуаз-джэмрэ щэнхабзэмрэ я лэжыа-кіуэхэм я ліыкіуэхэм я кізух концер-тыр Къэбэрдей-Балъкъэр АССР-м

парт посоружителя и посоружителя и посоружителя и посоружителя и посоружителя и махуэщ металлургым и махуэщ безгъэм Муслымен махуэтьэпсым и късъемителя и посоружителя и пос щіздзапізщ. Ислъамым и къе-ьапізу къалъытэ. Мухьэмэд Бе-ымбарыр Мэчэм икіри Мэдинэ

лаш. **1922 гъэм** къалъхуаш тхакіуэ **Кіэ**

(КІэлъыкІуэр 4-нэ нап.)

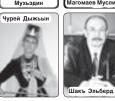

махуэщ 1967 гъэм къалъхуащ адыгэ лъэпкъ фащэхэм я модельер, химие щіэны-гъэхэм я кандидат Хьэціыкіу Ма-

Фокіадэм и 28
Адыгэ фащэм и махуэщ
Атом промышленностым и лэжьа
кіуэм и махуэщ
Фокіадэм и 29

... гъэм къалъхуащ генерал-майор, япэ адыгэ тхакіуэ Къаз-Джэрий Сультіан. 1932 гъям къалъхуащ кхъухыльатэ-зехуэ, генерал-лейтенант, Сирием и ліыхъужь Абаз Мамдухь.

2017 гъэм и адыгэ махиэгъэпс-щіэнгъиазэ

(КІэлъыкІуэр. Пэщіэдзэр 2, 3-нэ нап.)

Бадзэуэгъуэм и 17 Этнографым и махуэщ 1918 гъэм Романовъэ я унагъуэр Екатеринбург щаукащ. 1942 гъэм Сталинград зауэм щи-

1942 Гъзм Сталина дунейпсо зауэм текјузнігъэр къвщывыхьа къэралжы гекјузнігъэр къвщывыхьа къэралжы я Ізтащхьжэм я Берлин (Потсдам) конференцыр къвзајузкащ, 1967 гъэм Лениным и ціэр зэрихьэу Аргудан щыіз колхозым Ленин орде-

ныр къратащ. **1942 гъэм** къалъхуащ КъШР-м и Правительствэм и Унафэщ! (1995-1999), политик **Уэз Анатолий**.

999), политик **Уэз Анатолий.**Бадзэуэгъуэм и 18
Ди эрэм и 64 гъэм Рим мафіэм сат. Район 14-м щыщу къэнар 4 къу-

исат. Раион 14-ти цоло., дейт. 1941 гъэм Къардэн Къубатий япо фашист къухълъатэр къриудыхац. 1932 гъэм къалъхуац туакіуэ, литературовед, искусствовед Кіурашын Бетіал.

Бадзэуэгъуэм и 19 Бадзауэт-уэм и 19
1942 гъэм Къардэн Къубатий Березовска куейм фашист косухълъатит!
къвщриудыхат.
1903 гъэм Лъакъуэрыгъажэмкіз
яла дунейпсо золеуэр екјужкащ.
1980 гъэм Москва щыщираащ XXII
Гъэмахуэ Олимп Джагухэм.
Бадзуэт-уэм и 20
Шахматым и дунейпсо махуащ.
1561 гъэм Гуализа дунета

шахматым и дунеипсо махуэщ 1561 гьзм Гуащэнэ чристан диныр кърагъзщтащ, Марие цізри фіащащ. 1924 гьзм Дунейпсо шахмат феде-рацэр (ФИДЕ) къызэрагьэпэщащ. 1927 гьзм къалъхуащ къэрал, парт лэжьакіуэ, политик Кърщхъз Гъумар.

ложьакуэ, политик къущкъ і кумар. Бадазуэгъуэм изр! Чылар япэ дыдау (уашкъэмажуэ и щыгум къужкыліз льэныккуэмкіз дакіац. 1968 гъэм Америком цыщ астро-нен кумар и при при на при при при при 1994 гъэм Къзбардие Баликъэрым и Къзрал гербер, Къзрал ныпыр, Къзрал гербер, Къзрал ныпыр.

Къэрал гимныр къащтащ. Бадзэуэгъуэм и 22 1945 гъэм Къэбэрдей Ресг щакіуэ хозяйствэр къызэрагьэпэ

Бадзэуэгъуэм и 23 чыкхъуэхэмрэ

<u>Равдзууз туум л.г.и</u>
Джейхэмрэ хыкстууахэмрэ я дунейпсо махуэщ
гатууційхэм н махуэщ
1903 гьэм «Оорд» корпорацэм япз автомобиль къвщийгызийся данационня институт вышийгызийся авиационня институт вышийгызийся авиационня институт вы зауултууми и 24
1937 гьэм Америкэм щыщ кохужлытаязеку Эхмарт Амелин котуухлытаязеку Эхмарт институтый авиа институтый авиа институтый авиа институтый на учений и сорожитый авиа институтый институтутый институтый институты

ъэтыкіащ. Бадзэуэгъуэм и 25 1472 гъэм шэрджэс кхъухь 24-рэ энджыз Фіыціэм зэпрыкіри, Тыркум

тенджыз Фтонцтом, ост., теуауэ щытащ, 1943 гъэм Прохладнэ - Налшык гъущі гъуэгур зэфіэгъэувэжыныр

1984 гъэм Савицкая Светланэ ціьхуба космонавтхэм ящьщу япау ктэухьым кифул, кэршьми хыхьащ, 1917 гъэм къалъхуащ КъШР-м и ціьхуба тхакіуа Акъмот Мухьаума, 1972 гъэм къалъхуащ АР-м щінхь зиіз и журналист, «Шапсугия» газе-тым и редактор нэхъьщухья Ныбэ Анзор.

1826 гъэм I декабристхэр щаукlащ. 1957 гъэм СССР-м дунейм щыяпзу гъузгуанэшхуэ зэпызычыф баллистическэ ракетэр иутыпщащ.

нескэ ракетэр иутіыпщащ.
Бада<u>уэргъуэм и 27</u>
1841 гъэм Пятигорск пэмыжыжьзу
Иэшыкъуэ бгы лъапэм и деж щау-кlaщ урыс тхакіуэшхуэ **Лермонтов**

кіащ урыс тхакіуэшхуэ Лермонтов Михаил.
1991 гъэм Къзбэрдей-Балъкъэрым щагъзуващ Президент къулыкъур.
1952 гъэм къалъхуащ тхакіуэ, публицст, щіальн-тээлі, Адыга Республикам щівжь зиіэ и журналист Къуликъуэ Асфар.
1957 гъэм «Кабардинка» къэрал

1957 гъэм «Кабардинка» къэрал, къэфакіуэ ансамблыр студентхэмрэ щалэгъуалэмрэ Москва щрагъэ-кіуэкіа фестивалым и лауреат хъуащ. <u>Бадзэуэгъуэм и 30</u> Зэныбжьэгъугъэм и дунейпсо ма-

уэщ Дээ-Тенджыз флотым и махуэщ 1980 гъэм Израилым и кнессетым ъэралым и щыхьэру Иерусалим

къэралым и игъэуващ. <u>Бадзэуэгъуэм и 31</u> 1866 гъэм лыщахэр ящэну, гъуэщым иратыну хуимыту ун

ы дэктащ. **1991 гъэм** Москва СССР-мрэ США-мрэ

Іэ щытрадзащ зэребгъэрыкіуэ Іэщэ-хэр (СНВ) гъэмэщіэным теухуауэ.

IIIIIIIIXIAAVIV (ABEVCT)

Шыщхьэуіум и 1

Шышхьэуіум и 1
1914 гьэм Япэ дунейпсо зауэм
імдэащ. А зауэм хэкіуэдахэм я фэпль махуэщ
1958 гьэм «Іуащхьэмахуэ» журнаым и япэ номерыр дунейм къызук-

лосц. 1967 гъзм Бахъсаноа Тарчоа къяла хъуащ. 1892 гъэм къалъхуащ Социалист Лэжьыгъэм и Ліыхъужь **Бырс Анзор**. <u>Шыщхъзуіум и 2</u> Хьэуа-десантыдзэхэм я махуэщ

Хьэуа-десантыдээхэм и махуэщ 1916 гьэм Москва АМО заводыр (иужыкэ ЗИЛ хыужар) щаутыгшаш, 1933 гьэм Беломор-Балтие кіэнауэр километр 227-рэ и кіыхьагыыу яташ, 1942 гьэм Налшык Дээ Пльыжын щхоніч шагэжызэнрэт ткіуаткіуэ кьауэу птулькіз мин 20. Шышхазуіум и 3 1783 гьэм Куржым (Грузием) и Кыухызпір лээныкхээо Убысейн

Къухьэпіэ лъэныкъуэр

пъукъя правнавкъузр урысеим Хыхьащ, 1942 гъзм Зыхъуможыныгъэмк!з Налшык комитетым зыхъуможыны-гъуха унабъ къщтащ, 1952 гъзм Хельсинки щызохуа-щызащ XV Олимп Джагухэр. Абы япа дыа ус СССР-м и спортсменхэр хэ-

пац. 1994 гъэм Налшык къыщызэіуахащ 1994 гъэм Налшык къыщызэіуахащ Гітырысхэм я дунейпсо конгресс. 1942 гъэм къалъхуащ публицист, тхыда щіэныгтэсхэм я кандидат, УФ-м щэнхабэзэмкіэ щіыхь зиіз и лэжьакіуэ Машыктых тазал.

Мэшыктуэ Тэээл. 1957 гъэм къалъхуащ медицина щіэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и

щізныгъзхим и доктор, КъьКъУ-м и профессор Джаурджий Оксанэ.

<u>Шыщхьзу/ум и 5</u>

1963 гъэм ядернэ і эщэр хьзуам, хьэршым, псы щагъым щыгъзу-нхуныр мыдэным геухуа ЗэгурыІуэныгъэм Із традзащ.

элын ьэм нэ традзащ. <u>Шыщхьэуlум и 6</u> Хиросимэ и махуэщ Гъущ Ггъуэгум и лэжьакlуэм и

махуэщ Гъушігъуэгудээхэм я махуэщ «Дунейм тет дохутырхэр мамыры-гъэм и телъхъэщ» дунейпсо махуэщ 1941 гъэм ВЛКСМ-м и обкомым унафэ ищіащ КъБАССР-м и щіалэ-

гъуалэм ящыщу Дзэ Плъыжьым свя-вист 400 хуагъэхьэзырыну. 1945 гъэм Японием и Хиросимэ къалэм США-м и кхъухьлъатэм атомнэ

бомбэ щридзыхащ. **1927 гъэм** къалъхуащ тхыдэ щіэны-гъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профес-сор **Къасым Алий**.

<u>Шыщхьэуіум и 7</u>

<u>Шыщхьэу!ум и 7</u> 1646 гъэм къэзакъ атаман Пожар-ский Семёнрэ адыгэпщ Черкасский Муцалрэ зауэл! мини 6 зыхэт я дзэр Нурадин-Джэрий и хэщ!ап!эм теуэри,

урадин-дызуран и жышылы теуэри, "обосабау эзгракыуташ. 1833 гъэм Черепановхэ зоадэзэкъуэ фимрэ Миронрэ Урысейм япэ дыдэу афіэгу щащіащ, гъущі гъуэгууи пометри 3,5-рэ щаухуащ.

щаухуэну. **1947 гъэм** къалъхуащ экономикэ щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и

щізныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор Гъукіэжь Людмилэ. Шыщхьэуіум и 9 Щіыдэлъху лъэпкъхэм я дунейпсо

махуэщ 1942 гъэм блокадэм ит Ленинград къалэм щагъэзэщіат Шостакович Дмитрий и «Ебланэ симфоние» ДМИТРИИ , ЦІррыІуэр.
1945 гъэм Японием и Нагасаки къа-пэм США-м и кхъухълъатэм атомнэ

бомбэ щридзыхащ.

Шыщхьэу!ум и 10

1876 гъэм Онтарио штатым (Канадэ)
дунейм щыяпэу телефонк!э щызэ-

18/от вод дунейм щыяпэу гол псэлъащ. Шышхьэуіум и 11 --- Италием щыщ <u>ШышхьэуІум и 11</u> 1485 гъэм Италием щыщ архитек ор Фрязин Антон (Джиларди Анто ио) Москва Кремлым и Тайницкэ чэ

нио) Москва Кремлым и Тайницкэ чэ-щанэр хуэлч ийдэаш,

Шышхээүүм и 12

Щалэгэхэрэлэм я дүнейпсо махуэщ
Физкультурникым и махуэщ
133-Кээуа къарухэм я махуэщ
1953 гъэм СССР-м дүнейм щыяпэу
водородна бомбэ игъэунгууац,

Шышхээүүм и 13
1а сэмэгүүр нэхъ зыгъэшэрыуэхэм
я дүнейпсо махуэщ
тухак/хэм и махуэш

я дунеипсо махуэщ Ухуак/уэм и махуэц 1942 гьэм Кавказ Ищхъэрэм цэнсэу пээпкхэм фашистхэм я бий-уэ пэжү ирагъэк/уэк/ац. 1961 гьэм Берлин Тууэ зыгуэш блыныр ухуэн щ|адзаш. 1947 гьэм Къалъхуэщ химие щ|эны-

гъэхэм я доктор, ЩІДАА-м и академик Мэшыкъуэ Нуралий. 1952 гъэм къапъхуащ КъБР-м физическэ щэнхабзэмрэ спортымкіз щівхь зиіз и лэжьакіуэ, боксымкіз дунейпсо категория зиіз судья, «УО-м къуажэхэм я Іэтащхьэ нэхъыфі Къуныжь Хьэчим (Шхьэлыкъуэ). ШыщхьэуІум и 14 Абхъазыр зыхъумахэм я фэеплъ

гъэм СССР-м къыщащтащ дэтхэнэ ціыхуми пэщіэдзэ щіэныгь Іэмал имыіэу иіэн зэрыхуейм теуху

нафэ.

Шышхьэуlум и 15
Археологым и махуэщ
1945 гъэм Маршал Жуков Г. К.
Текlуэныгъэ» орденыр етlуанэу ира-

ащ. 1907 гъэм къалъхуащ тхакіуэ, полко-ник К**Іыщокъуз Рашид.** <u>Шыщхьзуіум и 16</u> 1934 гъэм Москва къыщызэіуахащ

1934 гъэм Москва къыщызэ/уахащ, СССР-м и Тхак/уахам я пя съездыр, 1939 гъэм «Кабардинка» ансамблым концертхэр Къуж/ылів Жыжьэм тын шыш/идзащ, 1960 гъэм Напшык къыщыза/уахащ изобразительнэ гъуазджэмк/э

хащ, положения и щанхабазмра музей. 1965 гьэм Урысейм и щанхабазмра тывдамра я фаеппъхар хъуманымкіа загухьаныгьэм и Къзбордей-Балъ-къар кърумару къвзаратьа-панащи, 1902 гьэм Къалъхуащ дыгей такіуа, СССР-м и Къэрал саутьэтым и лауреат Кіараша Тембот.

лауреат ктэрашэ тембот.
Шыщхьэугум и 17
1771 гъэм Екатеринэ Етгуанэм езы указків Къэбэрдейм и ціыхубэ дытху тхылъ къаритащ.

Цытхьу тхыль къаритащ. 1922 гъэм къалъхуащ къэрал, жыла-ъуз лэжьакіуэшхуз, Мысырым щы-сэуа адыгэлі, мамырыгъэр хъумэ-ымкіз Дунейпсо Ленин саугъэтым и ауреат Хъалид (Жэмбей) Мухьэ-

дин. 1942 гъэм къалъхуащ СССР-м и ціыхубэ артист, уэрэджыіакіуэ ціэ-рыіуэ Магомаев Муслим (и анэр

рыіуэ Магомаев Муслим (и анэр адыгэщ). 1952 гьэм къальхуащ тхыдэ щіэны-гьэхам я доктор, КъБКъУ-м и профес-сор Куэш Мырэзобэч. 1941 гьэм КъБР-м Тхьэмахуэ щіьхьэху щенузкіац. Абы къыща-лэжа сом мин 300-р Зыхъумэжыны-гь

1957 гъэм къалъхуащ мэкъумэш щІэныгъэхэм я доктор Хъурмэ Хьэз-

рэт.

<u>Шышхьэуіум и 19</u>

1942 гъэм Къардэн К
Ельхъуэт (Осетие Ищхъэрэ) бийм и кхъухълъатиті къыщриудыхащ. 1991 гъэм ГКЧП-м СССР-м чрезвычайнэ щытыкіэ щигъэуват.

Шыщхьэу!ум и 20 ім и Хьэуа флотым и ма-**У**рысейм хуэщ Псэущхьэ хьэулейхэм я дунейпсо

ахуэщ 1972 гъэм къалъхуащ филологие

Шышхьэу!ум и 22 Урысей Федерацэм и Къэрал ыпым и махуэщ 1937 гъэм КІыщокъуэ Пщымахуэ

Шыщхьэуіум и 23

Шышхьэуlум и 23
1382 гьэм Урысейм артиллерие
захэр къышуызэрагьэлэщаш, Ар ялзу
ьагьэсэбэлаш, Токутэмыш, хьаныр
16ахкуу щыгтүүм шыггуу,
1943 гьэм СССР-м и Дзэ Плъыжыым
урск и деж нэмыцэ-фашистыдээр

порагов и дом шызэтрикъутащ. 1992 гъэм Щіэныгъэхэмкіэ Дуней-псо Адыгэ Академиер къызэрагъэпэ-

<u>Шыщхьэуіум и 24</u> Ди эрэм и 79 гъэм Везувий вул-

Ди эрэм и 79 гьэм Везувий вул-аныр кърихуащ. Абы зэтрикъутащ lомпей, Геркуланум къалэхэр. 1830 гъэм дунейм ехыжащ Къэбэр-ей пщы уэлий хахуэ Жанхъуэт Ку-

шыку. 1943 гъэм Къардэн Къубатий «Совет Союзым и Ліыхъужь» ціэр къыфіа-

щащ. 1927 гъэм къалъхуащ экономикэ щіэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и щјаныг-захам я доктор, КъБКъУ-м и професор Кърцихъ 1962

1451 т-ъм къвлъхуащ Америкзр зарьщывіро 1492 г-ъзм жалуугуам и 12-м къзвъхуат Колум Къристофор, 1908 г-ъм Тыркум япа Адыга Хаса къвщызараг-эпалащи, 1991 г-ъям Щіаныг-ъххамкіз Урысей

академием прикладной математикэмрэ автоматизацэмкіэ и КъБЦІ[КьИ-р къвізэ]уахащ. 1947 гъэм къвлъкуащ педагогикэ щізныггъзхэм я доктор, МАНПО-м и член-корреспондент Зэгьэщтокъуз

Шыщхээү!ум и 28 Байкал гуэлым и махуэщ 1924 гъэм Налшык къыщызэра ъэлэщащ Физкультурэмк!э област

<u>Шыщхьэуіум и 29</u> 1949 гъэм академик Кири-1949 гъэм академик Курчатов И и унафэм щІэту СССР-м япэ ато бомбэ щагъэунэхуащ.

омоэ щаг вэулэлуац, <u>Шыщхээуіум и 30</u> 1730 гъэм Черкасский Алексей щым Невский Александр и орденыр

ъратащ. **1918 гъзм** Каплан Фанни Ленин (Ульянов) Владимир иукіыну хэтащ. Шыщхьэуіум и 31 1914 гъэм Санкт-Петербург и ціэр

Петрограду зэрахъузкіаш. 1971 гъзм Къэбэрдей-Балъкъэрым Октябрь Революцэ орденыр къра-

тащ, 1902 гъэм къалъхуащ адыгэбзэм елэжьа, филологие щіэныгъэхэм я доктор, профессор Турчанинов Геор-гий.

ФОКІАДЭ (СЕНТЯБРЬ)

Фокіадэм и 1
Къэбэрдей-Балъкъэр
кэм и Къэралыгъуэм и махуэщ
Къэбэрдей-Балъкъэр
Республикэм и Конституцэм и махуэщ
Ціэныгъэм и махуэщ
Ціэныгъэм и махуэщ
1569 гъзм Идар Гуащэнз (Марие),
урыс паштыхь гуащэр дунейм ехыжащ,

ящ. **1921 гъэм** Къэбэрдей АО-р къызэраэпэщащ. 1939 гъэм Етіуанэ дунейпсо зауэр

къэхъеящ. 1940 гъэм Налшык къыщызэра-гъэпэщащ адыгэ, балъкъэр балет сту-

диехэр. 1947 гъэм къалъхуащ УФ-ми, Кубан-ми, КъБР-ми щіыхь зиіэ я артист Зыхьэ Заурбий. Фокіадэм и 2 Фок<u>іадэм и 2</u> Етіуанэ дунейпсо зауэр щиуха ма-

хуэщ 1943 гъэм Къанкъуэщ Ахьмэдхъан «Совет Союзым и ЛІыхъужь» цізр

къыфіашаш

«Совет Союзым и Лівькужь» ціэр кырфіацалі Щівьдагьэ, газ промышленностым и лэжьакіузхэм я махуэщ терроризмэм ебэнхэм я зэкуэтыныгьэм и махуэщ парт, кырал, жылагьуэ лэжьакіуэ, кыбаССР-м и Министрхэм я Советым и Унафэщі (1983—1988) Дохьущокъуэ Мусэ. 1988) Дохьущокъуэ Мусэ. 1987 гьэм кыльхуащ Совет Союзым и Лівькуэкы Нэхей Даут. 1927 гъэм кыльхуащ совет Союзым и Лівькуэкы Нэхей Даут. 1927 гъэм кыльхуащ шэрджэс профессор Нэпос Довальгъзком я доктор, профессор Нэпос Довальгъзком я доктор, профессор Нэпос Довальгъзком я 1967 гъэм кыльхуащ мурналист, публицист Чэрии Марианнэ («Адыгэ пасльз»). Октовара на применения применен

Фокіадэм и 5 1936 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щаутіыпщащ Бахьсэн ГЭС-р. 1887 гъэм къалъхуащ урыс тхакіуэ Толстой Алексей.

Толстой Алексей.

<u>Фок Іаалм и 6</u>

1991 гъзм Ленинград къалям и цІэр
Санкт-Петербургъу зэрахъузкІащ.

2001 гъзм Урысей Федерацэм и
Президент Путин Владимир Къзбордей-Балъкъэр Республиком къз-

кіуащ.

1923 гъэм Интерполыр - уголовна полицэм и дунейлсо организацэр - къызэрагъэлэщащ.

Оокіадэм и 8

Еджэнытъэм, пэжырытхэм зе-

Еджаны гъзма и пожырытком зе-гъзуб гъуным я диейнос махуэщ Журнамистком я зокъуэтыны гъзм и махуэщ Финансистым и махуэщ Фокіадъм и э Дахагъзм и дунейнос махуэщ 1942 гъзм къзпъхуащ шапсы гъ суратъщі, АР-мра Кубаньмуэ щі

Фокіадэм и 10
Танкистым и махуэщ
1937 гъэм къалъхуащ ме,
щіэныгъэхэм я доктор, КъБК
профессор Кіэнціэлий Лиуан.

зауэ къалэн иlэу япэ дыдэу узгум ихъащ икlи япэ нэмыщэ кхъухьтьатэр къриудъкащ, абы папщи генерал Савицкэм япэ орденыр къритащ. 1937 гъэм къалъхуащ СССР-мрэ КъБР-мрэ я ціыхубэ артист Кобзон

Иосиф

Фок Іадэм и 12 1953 гъэм Хрушев Никитэ КПСС-м и 1953 гъэм Хрущев Никитэ голос⊸м и ЦК-м и япэ секретару хахащ. Фок\адам и 13 1762 гъэм Екатеринэ Ет\уанэр па-щтыхь къулыкъум пэрыуаащ. 1942 гъэм Сталинград зауэм щ\и-

1942 гъэм Сталинград зауэм щіи-давш. 1937 гъэм къалъкуащ КъБР-м щіыхь зиіз и егъэджакіуэ Бицу Георгий. Фокіадэм и 14 1947 гъзм къалъкуащ хъэрычэты-щія, политика, жылагъуэ лэжьакіуэ Дер Станислав. 1952 гъэм къалъкуащ педагогикэ щіяныгъяхэм я кандидат. БУКЭТ-м и егъэджакіуэ, жылагъуэ лэжьакіуэ Хьэфіьщіэ Эльмирэ.

Хьэфіьщіз Эльмирэ.

<u>ФокІарам и 15</u>

1932 гъэм Къзбэрдей-Балькъэр

къэрал пединститутыр къыззіуахащ.

<u>ФокІалам и 17</u>

Мэзымрэ лкъэм елэжь промышленностымрэ я лэжьак!уэхэм я ма-

ленностымрэ я лэжьактуэхэм я ма-хуэщ 1877 гъэм къалъхуащ усактуэ, жыла-гъуэ лэжьактуэ, Ктыщокъуэхэ Рашид-рэ Алимрэ я адэ Ктыщокъуэ Пщы-махуэ.

махуэ.

<u>ФокІадэм и 18</u>

1947 гъэм къалъхуащ КъБР-м и ціыхубз артисткэ Мэшыкъуэ Феня.

<u>ФокІадэм и 19</u>

1937 гъэм къалъхуащ КъШР-м и ціыхубэ тхакуу, КъБР-м щіых зиіз и журналист **Абытіз Владимир**.

Фокіадэм и 20 Адыгэхэм (шэрджэсхэм) я дуней

Адыгэхэм (шэрджэсхэм) я дуней-псо махуэш, Осетие Ипщэм и щхьэхуитыны-гэм и махуэщ, 1922 гъэм къвлъхуаш, Социалист Лэжьыгъэм и Лівкъужь, къэрал лэжьакіуэ, политик Атьмэт Мусэбий. 1922 гъэм къвлъхуащ Д-Р-м и цівку-бэ тхакіуэ, АР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат, Усэм щэнжэбээмнэі шіркь зиіз и лэжьакіуэ Хъэдагъэлі Аскар. 1937 гъэм къэльхуаш кимие шідэнь-

1937 гъэм къалъхуащ химие щізны ъзхэм я доктор, КъБКъУ-м и профес ор, жылагъуэ лэжьакіуэ Шурдым арэсбий.

Барэсбий. 1987 гъэм къалъхуащ бэнэкіэ хуитымкіэ дуней псом щэнейрэ и чемпи-он хъуа, Олимп Джэгухэм жэз медаль къыщызыхьа (Лондон, 2012) **Махуз**

Билал.

Фок<u>Іадэм и 21</u>

1942 гъэм Бахъсэн партизан гупыр жэщым Къармэхьэблэ (Каменномог) щы намыцэ гарнизоным теуащ, абы хэщ ыныгъэшхуи иритащ.

ФокІадэм и 22 Махуэмрэ жэщымрэ цыхъу бжьыхьэ махуэш.

щыхы ожызкы махуэщ. 1932 гызм къалъхуащ педагогикэ щізныгызээм я доктор Мамхэгы Раисэ.

Раисэ.

<u>ФокІадэм и 23</u>

1869 гъэм Менделеев Дмитрий химие элементхэм я периодическэ

химие элементузм я периодическэ законы къказ]умхащ.

Фок!адъм и 24
Машинауууэм и махуэщ
1993 гъэм Урысейм къыщызэрагъэглацац Цівхум и хуитыныгъэхэмкіз гуп (комисса).

Фок!адъм и 25
Зи тхээх!(кумэм эзхимыххэмрэ зи
бзэр мыпсалъэхэмрэ я дунейпсо

махуэщ Гум и дунейпсо махуэщ 1934 гъэм Налшык къыщызэ!уахащ

Къзбэрдей-Балъкъэрым и Къобордей-Балъкъэрым и колхоз-совхоз япо спартакиадэр. 1932 гъэм къалъхуащ пшынауэ Іззэ, КъБАССР-м, РСФСР-м щівих зиlэ я артист Пщыхъэщіэ Мухъэжыр. Фокіадэм и 26 Хамэкъэралыбэзхэм я европз махуащ

2017 гъэм и адыгэ махуэгъэпс-щіэнгъуазэ

CALLE HOARS

(КІэухыр. ПэщІэдзэр 2 - 4-нэ нап.)

Фокіадэм и 30 Абхъаз лъэпкъым и текіуэны-ьэм и махуэщ Интернетым и дунейпсо махуэщ Зэдзэкіакіуэм и дунейпсо ма

зэдэхнакуэм и дуневного ма-хуэщ 1947 гьэм кьалъхуащ Сирием шы-нагъуэншагъэмкіз и кьарум и гене-рал-полковник, политикэ, жылагъуэ лэжьакуз Абаз Уэлид. 1952 гьэм къалъхуащ КъБР-м щівхь зиіз и журналист, публицист Мэз Иринэ.

жэпуэгъуэ (ОКТЯБРЬ)

<u>Жэпуэгъуэм и 1</u> Зи ныбжь хэк**і**уэтахэм я дунейпсо

махуэщ УФ-м и лъэсыдзэм и махуэщ Макъамэм и дунейпсо махуэщ 1924 гъэм Налшык егъэджакіуз дагъэхьэзыр техникум къыщызэ

щ. **1933 гъэм** Налшык Лениным и цІэр зэрихьэу дэт еджапІэ къалэ цІыкІум къыщызэрагъэпэщащ лъэпкъ сту-

дие. 1937 гъэм къалъхуащ дзэ лэ-жьакіуэ, генерал-майор Хъуэт Вла-

лмир. <u>Жэпуэгъуэм и 2</u> 1**945 гъэм** Къэбэрдей къэрал пе**тьэм** Къэбэрдеи къэр утым школ-интернат

щызэІуахащ. 1982 гъэм къалъхуащ уэрэджы-ІакІуэ ціэрыІуэ, КъБР-м, КъШР-м АР-м щІыхь зиіэ я артисткэ Къэзан

Сэтэней. Жэлуэгъуэм и 3
1934 гъэм Къзбэрдей-Балъкъэрым уэрэдымрэ къафэмкіэ и «Кабардин-ка» къэрал ансамблыр къызэра-

1927 гъэм къалъхуащ техникэ щІэ

ныгъэхэм я доктор, профессор. ЩІДАА-м и академик, генерал-майор **Къатхъэн Мухьэмэд**.

майор Къвтхъэн Мухьэмэд. Жэлуэгъуэм и 4 Хьэршыдзэм и махуэщ Урысейм и МЧС-м Граждан зы-хъумэжыныгъэмк!э и махуэщ 1957 гъэм СССР-м дунейм щыяпоу Щым и Іэрыщі слутникыр иутып-

щащ, 1986 гъэм «Іуащхьэмахуэ лъапэ къэрал лъэпкъ паркыр къызэра

ъэпэщащ. - **1957 гъэм** къалъхуащ КъБР-м и ра-

диом, «Адыгэ псалъэ» газетым корреспондент **Къумахуэ Аслъэн**. Жэпуэгъуэм и 5 Егъэджакіуэм и дунейпсо ма-

Егърджакіуэм и дупелностикуэщ
1990 гъэм Адыгэ Республикар
къвазрагъэлащац, Адыгэ Республикам и махуэщ
1957 гъэм къвальуащ ткыра щізныгъахам я доктор, КъБКъУ-м и про-фессор, КъБР-м и Къварал саутъэтым
и лауреат Дээмым Къвсболэт.
Жалуэгъуэм и б
1768 гъэм Тыркум Урысейм зауз
кърищіыліащ.

кърищіыліащ ужувуву и 7

1918 гьэм Даутокъу-Серебряковым и даутокъу-Серебряковым и дазм Налшык къищтащ. 1917 гьэм жальхуащ УФ-м и цыхубэ артист Тіыхъужь Алий. 1952 гьэм къальхуащ Алий. 1952 гьэм къальхуащ Алий. Уверащ Путим Владимир. Жэпуэгъуэм и 8

Мэкъумэм хозяйствэмрэ промышленностымрэ я лэжьакіуэм и махуэщ

махуэщ 1860 гъэм Бахъсэн цІыхубэ судыр

къызэрагъэлэщауэ щыташ. Жэлуэгъуэм и 10
1942 гъэм къалъхуащ композитор, КъБР-м щэнхабээмиз щыхы зийэ и лэжьакуу шомахуу Хьэсэнбий. 1942 гъэм къалъхуащ тхакіуэ, КъШР-м щіыхь зийэ и журналист Шорэ Ахьмэр. Жэлуугъуэм и 12

шорэ Ахьмэд. — мургелийст Жэпуэгьуэм и 12 1937 гээм кэлтэхуаш тхыда шјэны-гъзхэм я доктор, КъБКъУ-м и про-фессор, ЩІДАА-м и академик Быж Алий.

Жэпуэгъуэм и 13 1884 гъэм Гринвичыр Меридианым

хуэу ягъэуващ. 1904 гъэм Тэрч-Псыжь полкым адыгэ шуудзэм хэтхэм зы-

Жэпуэгъуэм и 15 Гъуэгу хозяйствэм и лэжьакіуэм

жэлуэг<u>ьуэм и 16</u>
1991 гъэм Налшык ще
ъБР-м ис лъэпкъхэм
ымкыфіхэм я съезд.

хъыжьыфіхам я съезд. 1917 гъэм къалъхуащ тхакіуэ, зэ-дэзкіакіуэ, филологие щізныгъэхэм я доктор, профессор Къардэн Бубэ. Жэлуэгъуэм и 17 1952 гъэм къалъхуащ тхакіуэ,

публицист, ЩІДАА-м и академик, КъБР-м щіыхь зиіэ и журналист **Кот-**ляров Виктор.

Жэпуэгъуэм и 18 1942 гъэм къалъхуаш мелицинэ цІэныгъэхэм я доктор, професс РАЕН-м и академик, КъБР-м

РАЕН-М и академии, горы тм и цыхубэ дохутыр Хьэціыкіу Борис.

Жэпуэгьуэм и 19
1097 гъэм Мономах Владимир Урысейр пщыгьуэ-пщыгъуэкіз игуэшащ.

1097 гъэм иономах дладимир гры-ейр пщыгъуз-пщыгъузк!э игуэшащ. Жэпуэгъуэм и 20 2000 гъэм Шэджэм Езанэ къуажэр

къалэ хъуащ.

Жэпүэгъуэм и 21

1937 гъэм къалъхуащ экономикэ цізныгьзхэм я доктор, профессор, СКФУ-м (Пятигорск) Экономикэмкіз и кафедрэм и унафэщі **Лъэнкіэпіа**-щіз **Мус**э.

Жэпуэгъуэм и 22 1612 гъэм Минин, Пожарский, Черкасский Къанщауэ сымэ зи пашэ урысыдзэм лыхьхэр (полякхэр) Мос-

ква дахужащ. 1721 гъэм урыс сенатым паг тыхьыціэр игъэкіуэдыжри, Пётр

тыхыцізр игьэкіуэдыжри, Петр І Урысейи император ищіащ, <u>Жэпуэгьуэм и 23</u>
Рекламэм и лэжьакіуэм и махуэщ 1995 гьэм дохутыр Уэстеби Стивен (инджылыз) ціьхугум и пізкіз токкіз лажыз гу япсу ирилъхьат.

жэпуэгъуэм и 24 Спецназым и махуэщ 1945 гъэм ООН-м и Уставыр къащ-

Жэпуэгъуэм и 25 ісей Федерацэм и тамо

Урысей Федерацэм и кым махуэщ 1917 гьэм кьалъхуащ шапсыгътхыдэдж, СССР-м цыхубэ егъэджанытыхыдэдж, сотом и 26 1937 гьэм калъхуац филологие шаныгъяхэм и доктор, профессор, МАИ-м и академик Емуз Анатолий.

Жэпуэгъуэм и 27 <u>Жэлүэгъуэм и ∠г</u> 1940 гъэм Налшык къыщызэlyа-ащ Къэбэрдей-Балъкъэр Къэрал рямэ театрхэр.

драмэ театрхэр.

1942 гъэм къалъхуащ адыгэ тхакіуэ, журналист Къамбий Джэфар.

Жэпуэгъуэм и 28 1952 гъэм къалъхуан юры гъэм къалъхуащ юридическэ ъэхэм я доктор, ЩІДАА-м и ирреспондент Мысрокъуз член-корреспондент Замир.

Жэпуэгъуэм и 29 Автомобилистым и махуэщ

Жэпуэгъуэм и 30 Политикэ залымыгъэм ихьахэм я

фэеплъ махуэщ Инженер механикым и махуэщ 1957 гъэм къалъхуащ сурэтыщі-живописец, КъБР-м и Къэрал сау-гъэтым и лауреат Акъсырэ Михаил.

гозыми и лиуреат икъсыро михаил. КизО-мрэ льэхъуэщхэмрэ щылажьэхэм я махуэщ 1952 гъэм къалъхуащ УФ-м и къэрал лэжьак/уэ, ет/уанэ рантым и къэрал чэнджэщэгъу Хъупсыро-къуэ Назир.

ШЭКІУЭГЪУЭ (НОЯБРЬ)

<u>Щэкіуэгъуэм и 1</u> 1917 гъэм къалъхуаш КъБР-м и

Щакіуэгьуэм и 1
1917 гьэм кьальхуаш, КъБР-м и цівхубэ усакіуа, Пенин саутьэтым, СССР-м, РСФСР-м я Кьэрал саутьэткм я лауреат Кулиев Къайсын. 1947 гьэм къальхуаш, медминые щеныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор Шыгуэгьуэм и 2
1949 гьэм Къзбэрдей бгыльтаг заповедникыр къвзэрагьэлащаш. 1947 гьэм къальхуаш тхыдэ шізныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор Бгьэжын яситы шаныг усакіуа, журналисткэ Льостэн Музэ. шякуэгьуэм и 3
1562 гьэм къзбэрдей пщы уэлий Идар Темрыкуу а и шала Думань

Идар Темрыкъуэ и щіалэ Думэны-къуэ и гъусэу Астрахань хъаным и

деж кІуащ. 1907 гъэм Франджым дунейм цыялэу вертолёт щагъэлъэтащ. ЩэкІуэгъуэм и 4 ЦІыхубэ зэкъуэтыныгъэм и ма-

хуэщ 1742 гъэм Урысейм и Правите-пьствэм и Унафэщ! Черкасский

льствэм и Унафэщ! Черкасский Алексей (арыгатиш) дунейм ехыжащ. 1890 тъэм дунейм шыялау Лондон метро къыщыза!уахащ. 1942 гъэм къагъхуащ тхыдэ щ!аныгъзхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор, КъБР-м щ!аныгъзхэмкы щ!ыхь зи!з и лэжъак!уз, КъБР-м и Къэрал сяугэтым и лауреат, къэрал, жылагъуз лэжъак!уз, политик Луман Късан

рал, жылагыу Думэн Хьэсэн. 1922 гъэм Налшык щызэхэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и ціыхубэ

кино» телецентрыр. 1867 гъэм къалъхуащ дзэ, къэрал 1867 гъэм къальхуащ дзэ, къэрал лэжьакуэ, полковник Къыльшбий Сультанбэч. 1910 - 1917 гъзхэм Нальшкокругым и унасръщу цывтащ. 1942 гъэм къалъхуащ сурэтыщіграфик Къыл Мухьэмэд. 1947 гъэм къалъхуащ медицинз

1942 гъэм къалъхуащ сурэтыщіграфик Къып Мухьому.
1947 гъэм къалъхуащ медицино
щіоныгъхохм я профессор, жылагъуз лэжьакіуз, Тырку Республикэм
щыіз Адыгя бэзыльхугъз хасэм и
гуащіз Шурдым Гюнсел.
1977 гъэм къалъхуащ Олимп
Джагухэм жэз медаль къвщыізыхьа
(2004) Тау Хъэсэнбий.

Шэкіуэтъуэм и б
1857 гъэм къалъхуащ Уэсмон па-

щтыхыгъуэм и къэрал, дзэ къулы-къум и лэжьакіуэ, маршал, зыхъу-мэжыныгъэмкіэ, къэрал щіыб іуэху-хэмкіэ министр **Абыкъуз Ахьмэд**-

эщэ. <u>Щэкіуэгъуэм и 7</u> Октябрь революцэм и махуэщ

7) жІужыныгъэмрэ зэгурыІуэныэмрэ я махуэщ 1928 гъэм Акъбащ ГЭС-р ятащ

1928 гъэм Акъбащ 130-р ятащ (КъБР).
1942 гъэм къалъхуащ адыга тхакју, тхыдаж Бейтыгъуэн Сэфарбий.
Шакјузгъуэм и 8
1882 гъэм къалъхуащ усакју, Ленин орден зрата Хъэхъулащіз Амырххан.
1917 гъэм къалъхуащ тхыда щізныгъэжм я доктор, профессор, ЩДДА-м и академик Аулъэ Малыч.
1932 гъэм къалъхуащ то профессор.
ЩДДА-м и академик Аулъэ Малыч.

ЩДАА-м и акалемик Аулъэ мкалыч 1932 гъзм къзпъхуащ Социалис Ложьыт-зъм и Лівкъужь Щауу Ізмъед 1947 гъзм къзпъхуащ КъБР-м и по литика, къзрал, жылат-уу лажъак/у МАТР-м и акалемик (МАИТТ-м и член корреспондент Жаным Руслан 1918 гъзм Къзпъсън Назир паштых и явля затури

1918 гъэм Къатхъэн Назир пащт енерал Мистуловым и дзэр зэт къутащ.

къутащ.

<u>ЩэкІуэгъуэм и 10</u>

МВД-м и лэжьакІуэм и махуэщ

1741 гъэм Черкасский Алексей

(адыгэщ) Урысейм и канцлеру ягъзу-

ваш.

1947 гъзм къалъхуаш технико
щјаныгъзхэм я доктор, профессор,
къБКъУ-м и президент, УФ-м щјаныгъзхэмкъй шјакъ зија и ляжьакјуз
Къарэмыраз Барэсбий.

1905 гъзм Севастополь и хыдзаліхэм, кхъухънедалізмура генджыз заводымра я ляжьакјузхом зыкъајатат.

1917 гъзм къалъхуащ совет Сисков.

1917 гъэм къалъхуащ Совет Сою зым и Ліыхъужь, генерал-майор Къардэн Къубатий. 1937 гъэм къалъхуащ экономика

щізныгъэхэм я доктор, КъБКъМА-м и профессор Жанджэрий Юрий.

и профессор Жанджэрий Юрий.

ЩакКуэгъуэм и 14
Социологым и махуэщ
1947 гъэм къэлъхуащ физико-математикэ щіэныгъэхэм я доктор, профессор, КъБР-м щіэныгъэхэмкіз
щіыхь зиіз и лэжьануз Къэрмокъуэ Ахьмэд.

ЩакКуэгъуэм и 15
1764 гъэм Урысейм Художестваузмкіа и яалемиер къязарагълара.

икіэ и академиер къызэрагъэпэ

эшыр Юрий. 1957 гъэм къалъхуащ публицист,

Адыгэ псалъэ» газетым и редактор эхъыщхьэм и къуэдзэ, КъБР-м Іыхь зиlэ и журналист Ширдий

Іаринэ. <u>Щэкі**уэгъуэм и 16**</u> **1942 гъэм** «За Советскую Кабарди о-Балкарию!» листовкэр къыда ьэкіыу щіадзащ.

1943 гъэм Яхэгуауэ Михаил «Со-ет Союзым и ЛІыхъужь» цІэр къы-

лащащ. 1957 гъэм къалъхуащ Урысейм Іыхь зиlэ и артист, уэрэджыlакlyэ

щімьк зиів и артист, уэрэджыіакіуэ Батыр Мухьэдин. <u>Шокіуэгъуэм и 17</u> 1869 гъэм Суэц кізнауэр (Египет) къыззіуахащ. 1933 гъэм СССР-мрэ США-мрэ ди-пломат зэпынцізныгьэ яіэ хъуащ.

пломат зэпыщ/эныгьэ яlэ хъуащ, **1917 гьэм** къалъхуащ парт, къэрал, политикэ лэжьакіу», КъБАССР-м и унафэщ/у щьта (1956-1985) **Мэлба-**хъуэ Тимборэ. **1937 гъэм** къалъхуащ журналист, такіу», АР-м щэнжабээмкіэ щіыхь зиіз и лэжьакіуэ Бать **Нурбий. Шэкіуэгъуэм** и 19 Ракетэдээмрэ артиллериемрэ я махуэш

1922 гъэм Налшык щызахэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и ціьхубэ-1941 гъэм Зыхъумэжыныгъэмкіз Налшык комитетым Къэбэрдей-Налшык комитетым Къэбэрдей-Балъкъэр шууей дивизэр къызэ-

Щэк**іуэгъуэм и 20 ъэм** Урысейм тэтэр

1480 гъзм Урысейм тэтэр-монгол тепщаныгъэр щиухащ, 1999 гъзм «КъБР-м щыхъ зиіз и юрист» ціа пъапіар ягъзуващ. 1942 гъзм къзлъхуващ филопогие щіаныгъзхэм я дохтор, КъБКъУ-м и профессор, ЩідАА-м и академик Габуние Зинаидэ.

зинаидэ. <u>Щэкіуэгъуэм и 21</u> и налог къулыкъущіапіэм и УФ-м и

УФ-м и налог къулыкъуш эжьакіуэм и махуэщ Бухгалтерым и махуэщ <u>Щэкіуэгъуэм и 22</u> Психологым и махуэщ

Щэкіуэгъуэм и 23

1947 гъзм къзлъхуащ усакіу, жур-налист Уэрэзей Афлик.

Шякіуэгъузм и 25
1927 гъзм къзлъхуащ литературо-вед, критик, Урысойи, КъБР-м щэн-набозмкіз щіыхь зиіз я лэжьакіуз Шэвлокърз Пётр.

Шякіуэгъузм и 26
Анзя и махуэщ
1952 гъзм къзлъхуащ КъШР-м

Анэм и махуэщ
1952 гъэм къалъхуащ КъШР-м
щыхь зиlэ и сурэтыщ! Хьэгъундокъуэ Мухьэмэд.
1962 гъэм къалъхуащ КъБР-м
щыхь зиlэ и журналист Жыласэ
Маритэ.

Маритэ Щэкіуэгъуэм и 27

Шакіуэгьуэм и 27
Тенджызым тетхэм я махуэщ
1957 гьэм кьальхуэш, жылагьуэ
ляжьакіуэ, Щоджэнціыкіу Алий и
ціэр зезыхьэ псапація
унафэці Щоджэнціыкіу Леонид.
1942 гьэм Кьобордей-Балькьэр
партизан отрядьір Жэмткьэлэ Ипидзацівніятьающих причистиц.
Шакіуэгьуэм и 22
1917 гьэм Цагьуэ Нурийрэ Дым
Іздмяра «Адыгэ макь» газетым и япэ
номерыр къмдагь каленым пяпэ

номерыр къыдагъэкІащ Щэкіуэгъуэм и 30 Хъыбархэр хъумэным и д

ахуэщ 1571 гъэм къэбэрдей пшы vэлий 1571 г-ъм къзбэрдей пшы уэлии Идар Темрыкъуэ дунейм ехыжащ. 1932 г-ъм къзлъхуащ КъШР-м и парт, къэрал, жылагъуэ ляжьак!уэ, къэрал чэнджэщэгэу, ЩІДАА-м, МАДЕН-м я академик Темыр

ДЫГЪЭГЪАЗЭ (ДЕКАБРЬ)

Дыгъэгъазэм и 1 ъэм Тэрч-Дагъыстэн прави-къызэрагъэпэщащ.

ельствэ къызэрагъэпэщащ. <u>Дыгъэгъазэм и 2</u> 1870 гъэм Рим къалэр Италием и

1897 гъэм къалъхуащ Маршал, Совет Союзым т!зунейрэ и Л!ыхъужь Баграмян Иван.

аграмян Иван.

Дыгьэгьазэм и 3
Юристым и махуэщ
Сэлэт щхьэхуитым и махуэщ
Дыгьэгьазэм и 4
1907 гъэм къалъхуащ уэрэдсыlак/уь, КъБАССР-м щіыхь зиір и
ртист Ало Лутіз.

ртист **Ало ЛутІэ.**1927 гъэм къалъхуащ адыгей сакіуэ, тхакіуэ, драматург **Тхьэр**-ъуахъуз Мэжид.
<u>Дыгъэгъазэм и 5</u>
1936 гъэм СССР-м и Конститу-199 къащтащ. КъБАО-р КъБАССР

ъуащ. **1927 гъэм** къалъхуащ тхыдэ щ!эны-ьэхэм я доктор, КъБКъУ-м и протырм къалъхуащ тхыдэ щізны-тыро казам я доктор, КъБКъУм и про-фессор, ЩІДАА-м и академик, УФ-ми КъБР-ми щізныгъахэмкіз щізькэ зиіз я лэжьакіуэ **Къумыкъу** Тыгъуэн.

Дыгъэгъазэм и 7 1725 гъэм Петербург ша 1725 гъэм Петербург щызэхэтащ Урысейм Щіэныгъэхэмкіэ и Акаде-мием и япэ зэхыхьэр. <u>Дыгъэгъазэм и 8</u> 1991 гъэм Къэрал Щхьэхуитхэм я

ныгъэр (СНГ) къызэзыгьэп: Зэгукьэныгъэр (СНГ) къызээнгээлэща Беловежскэ эзгурыіуэныгъэм Із традзащ. Абы СССР къэралыгъуэр щымыізж миіащ. 1962 гъэм къалъхуащ адыгей сурэтыщі, АР-м и ціыхуба художник Еутых Ізочит.

Еутых Іэсият.

<u>Дыгъэгъазэм и 9</u>

Хэкум и Ліыхъужьхэм я махуэщ

1802 гъэм къалъхуащ Урысей армэм и генерал-майор, щихъ Георгий

мам и генерал-маиор, щихъ Іеоргии и жорым и кавалер Анзор Хьэту. 1962 гъэм къвлъхуащ медицинэ щаныгъзжам я доктор, КъШКъУ-м и профессор Шэвхужь Замир.

Дыгъз-тъзам и 11

1815 гъэм Петербург щыя Берже заводым яло урыс кхъухыр щашаш.

шіаш, 1922 гээм къалъхуащ тхыдэ щіэны-гьэхэм я доктор, КъБКъУ-м и про-фессор <mark>Шхьэгуэш Шотэ.</mark> 1967 гъэм къалъхуащ КъБР-м и ціыхубэ артисткэ Егъэн (Багъэтыр) Мадинэ.

Урысей Федерацэм и Конститу-цэм и махуэщ 1993 гьэм КъБР-м палатит! хъу и Парламентыр хахаш. 1952 гъэм къвлъхуащ КъБР-м егъэджэннъэмы? щівых зи!э и лэжьак!уэ Шал Любовь. Пытъзгьазэм и 13 1949 гъэм Напшык щек!уха!ац Къзбэрдей АССР-м и цівыузб зньб-жьвщірахэм я республика съезд. 1991 гъэм Напшык щек!уха!ац

Дыгъэгъазэм и 14 1695 гъэм пащтыхь Пётр Езанэм

ащ. <u>Дыгъэгъазэм и 15</u> 699 гъэм, Пётр Езанэм и унафэкіэ ыстър Юлиан махуэгъэпсым хуэг

уащ. 1**922 гъэм** къалъхуащ КъБАССР-м къэрал лэжьакІуэ, публицист

и къэрал лэжьакіуэ, публицист Джэдг-эф Асльэмырээ. 1952 гьэм къалъхуащ КъБР-м щіыхь зиів и журналист Мыз Майе. <u>Дыгъэгъазэм и 17</u> Стратегие мыхьэнэ зиіэ ракетэ-дэхэм я махуэщ

дыгъэгъазэм и 20 1917 гъэм ВЧК-р (Урысейпсо ычайнэ комиссэр) къызэраг

дащ. 1952 гъэм къалъхуащ адыгэ тха-lyэ, журналист Хьэlупщы Муlэед.

энергегикым и махуэщ 1790 гъэм Суворов Александр зи пашэ урысыдээм Измаил тырку бы-дапіэр къиштані

тубликэм щіыхэ зиіэ и журналист Жьэкіэмыкъуэ ізминат. Дыгъэгъазэм и 24 1957 гъэм къалъхуащ экономикэ

щІэныгъэхэм я доктор **Къэзанш Хьэлимэт**.

ы г**ьэм** къалъхуащ Іуэ **КІэщт Мухьэз**. ткакіую Кізшт Мухьэз.

1912 гі-вэть азэм и 26
1912 гі-вэм кьальхуащ кьэрал, политика ляжьакіуэ, Адыгей обликологкомым и унафэщі (1954—1969) Напщэкъумій Сохьид.
1937 гі-вэм къальхуащ КъБР-м
гуэаджуахмаміз щільиз зиїо и лэжьакіуя Мыз Борис.
Дыї-в-тавазм и 27

<u>Дыгъэгъазэм и 27</u> Урысей Федерацэм и къе-

цымрэ (мвФ) къэщіэрэщіэжы ныгъэмрэ зыужьыныгъэмрэ я ду-нейпсо банкымрэ (МБРР) къызэра-

ъэпэщащ. 1947 гъэм къалъхуащ КъШР-м щыхь зи!э и артист, къэбэрдей актёр

Дыгъэгъазэм и 28 1959 гъэм Налшык телеме ппаратурэ къыщыщіагъэкі ыыщызэіуахащ.

къыщыззіуахащ.

Дыгъэгъазэм и 29
1699 гъэм Пётр Езанэм унафэ
къыдигъэкіащ, Европэм щыіз къэ ралхэм хуэду, Урысейми Хьисэ бе гъымбарыр къыщалъхуам гъэхэр

Дыгъэгъазэм и 30 1972 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым

1917 гъзм къалъхуащ филологие щаныгъзжам я доктор, профессор, КъБАССР-мрз РСФСР-мрз щізны-гъзжамиіз щізны-тъзжамиіз прама ортопед-травматолог, мерицинэ щізныгъзмя я доктор, профессор Къардэн Ампрай

1991 гъэм Налшык щекіуэкіащ ьБР-м ис лъэпкъхэм я ліыкіуэхэм я

къвжильхьэри, адыгэлщ Черкасс-кий Алий (Михаил) Алигъуокъуз и къузр Урысейм и генералиссимусу хахащ.

1959 гъэм Стратегие мыхьэнэ зиlэ ракетэдзэхэр къызэрагъэпэ-

кlyэ, журналист Хьэlулщы М

— <u>Дыгъэгъазэм и 21</u>

1932 гъэм къалъхуащ

ціэныгъэлі Елмэс Ізулдин.

— <u>Дыгъэгъазэм и 22</u>

Энергетикым и махуэщ

1790 гъэм Суволор Алекс

доптор кънщтащ. 2001 гъэм Налшык къыщызэlyа-хащ Къэрал концерт гъэлъэгъуапlэ (ГКЗ)

<u>Дыгъэгъазэм и 23</u> йм и ВВС-м и зыжьэм и махуэщ 1952 гъэм къалъхуащ Адыгэ Рес-

<u>Дыгъэгъазэм и 25</u> 1937 гъэм къэлълия

элак**іуэм и махуэщ** 1932 гъэм СССР-м паспорт сисгемэ щагъэуващ. **1945 гъэм** дунейпсо валютэ фон-дымрэ (МВФ) КъэщІэрэщІэжы-

ьыщызэіуахащ.

1968 гъэм Мейкъуапэ иіэ Зэныб-кьэгъугъэм и утыкум «Игъащіэкіэ рысейм дыщіыгъуу» фэеплъыр ъыщызэіуахащ.

..., урысечими Хьисэ бе-гымбарыр къвицалъхуам гъзхэр къвицыдабжыну. 1962 гъэм къалъхуащ адыгэ тха-кlyз, жылагъуэ лэжьакlyэ **Мэкъуауз** Амир.

Лъэпкъхэм я зэныбжьэгъугъэ орденыр къыхуагъэфэщащ.

Дыгъэгъазэм и 31

1917 гъэм къалъхуащ ф

Зыгъэхьэзырар НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэщ.

Джылахъстэней Адыгэ Хасэм и лэжьыгъэр къепщытэж

(КІзухыр. ПэшІэдзэр 1-нэ нал.)

Зајущіям къвицыпсалъвщ Тарч къвлам Сабий творчествэмкіз и центрым и унафэщі Машылі Анаор. Абы къвзаузсахом ягу кънгъякіымащ базр лъэпкъым и тжыдамрэ щенабазмаря я гъуджуз зэрыщытвір, арами, абы унагъуэм деж щигтьуз гултытам иужьрей заманым зэрыкіарыхуар. «Иджы анадальжубазмра льэпкъ хабазжамра щіатьбаражуащ къврал јузхущіапізхмар курьт ержалізхуащ къврал јузхущіапізхмар курьт джалізхуащ къврал јузхущіапізхмар курьт сужалізхуащ къврал јузхущіапізхмар курьт къвекјуаківамра и јадакъаціакуамра и льяьыгъэри ержи залкар. Ніэтьабо икууні курьты сужального у курьты за курьты

токър серз покър серз покър серз писъзджакћу Токър Сара шувъхузу фівщім узосщівну съхувет. Адыгахам я махуар зарагъзльталізмий мы шіныяльза дарей-хам къвхожанымі. Сэ сызэреплъвыміз у мытууар элжывтьзу къвщімавтьзу адрей-хам къвхожанымі. Сэ сызэреплъвымо у покъщу правод прав

хуей Іубхугъу нахъъщикъзхам ящыщу къвзолъътз.
Хъэфіьщія Мухьэмэд зэіущіям кърикъзліахэр щигъэгъузавщ Къзбоэрдейр Урысейм зэрыгукъэрэ илъэс 460-рэ щрикъум
ирихъэлія, адветя натъвшиз ийзу пощт марку 100-рэ адветатицъмврэ лъэтикъ узъком торо за дентатицъмврэ лъэтикъ узъком торо за дентатицъм за дента узърнаком торо за дентатицъм за дента узърнаком торо за дентатицъм за дента узърнаком торо за дентатицъм за дента узърнадента хасом хатком фізьцій в хумицащ па узърнадента узърнакумицащ палукъвн-зашкум за дента узърнакумицам папица " «Жылагъу за тъвщим
зегъзукъвнымий», щіалогъуалям хабаз
жатлыхъэнымий за мижьыгъэшкум за
жатлыхъэнымий за мижьыгъэшкум къвизольыта Адыга Хасохим. Пажыв-гъэр къоктурціаку кърнапара кърнапара кърнапара кърнакумица дента узърнакумица дента узърнакумица дента узърнакумица дента за
кумица дента за
кумица дента
кумица
кумица

Сэхжи защіадгьяскуэну», - жинащ дады Муізед. Абы Тэрч районым и щіыпіз администра- дам тыыбгьадажі Фіыщіз тжыльыр иритащ зи ныбжыр ильзо 80 ириктуа, Джылахэт хырта Мухьэдин. Заіущіям щаубзыуащ Джылахътаней Адыга Хасэ 2017 гым зэлэжынухэр.

БАГЪЭТЫР Луизэ.

БАГЪЭТЫР Луизэ.

БАГЪЭТЫР Луизэ.

2016 ГЪЭР • Дифі догъзлъапіэ зыхуэугъурла Къул Амир

Пи республикам и машізкъым ильзсыжырі зыхузугъурлагэр, кузя шіауз эшшізхээле узухгъурлагэр, кузя шіауз эшшізхээле узухгъур захузгъура кузя шіауз эшшізхээле узухгъур захузгъура (К.БК.КУ) му израшымра къвфомкіз и «Амикс» геатрым и худомественна унафэші, режиссер іззэу зыкъззыгъэльятьуя Кърл Амир КъБР-и и ціыхуўз захікузіутыж борис и «Нартха ядытьэ» драмэ-поэмэм кърташіыкіа япз адыга мюзиклыр абы иджыблатьз игъзуевщ икіи максыма хуитхаш, Тхакіуз шуаржащоў кызэральтурэ ильзу стерэ урыктуа шуаржащоў кызэральтурэ ильзу стерэ страну на ура ильзе стерэ за ядытьзя ціыхухам хуабжыў ягу дыхъащ.

КЪУЛ Амир зи пашэ «Амикс» теат-рым жэуаплыныгъэшхуэ зыпылъ япэ адыгэ мюзиклыр къехъул!ащ. Пэжьы-гьэм гупсысэ нэхъышхьэу щытхыры-шар сыт хуэдэ зэманми ц!ыхур ц!ыхуу къэнэжын, нэхъ лъапІэ дыдэу Тхьэ́р къызэрыхуэупса гъащІэр ихъумэжын

зэрыхуейрш.
Кыул Амир иригушхуэ хъунущ и теат-рым хэт щіалэгъуалэм я ээфіэкіым.
Тепльэгъуэм щеджэгуэхэм я утыку итыкіакіи я фащэкіи дагъуэншэу зы-каатызыны тэуш. Кынгууэміуэтыным хуэдзу лэжынтызр удихьэхы, узыіэтишэр ягьзуаш, Иты язын эмыгыр эжилыр шхээтэц ди льэгисым и тындэр жыны ягьзуарыщежнэр, ди

адэжызм я гупсысэр зэрыкуур, түрыль адыгэбээр зэрыдахэд эзыцамыгьэгтуупшуу, абы и тафтыр зыхаштау цабор кызгэжэгтүүн жөгөл жө

хэм щізщіствуя, хьэлэмэт ящы-хъуащ, - Дэтхэна зыри фіыгуэркіз зыпапльа ипъэсьщізр дэри блякіа гъэм нахъра нахъыфіьжу къытхущізкіыну, къалэн зыщытщіыжахэр къыдахъулізну ды-щогугь, жеіз Къулым. - Республикам

ис дэтхэнэ эы унагъуэми захузо-гъазэ мыхъумыщагъэу щыйэр илъэсыжьым къыщанэну, илъэ-сыщіар тхуугъурлыну, тхуэфінну, я жьөгүм насыпыр, гуфіэгъуэр дэмыкімір гъунэгъу республикээ-ми щагъэльогъуэну я муращии, ар яральных ули илъэпъриально поживарымых ули пъэпъриально поживарымых ули илъэпъриально поживарымых ули илъэпъриально поживарымых ули илъогариально поживария илъэпъриально поживария илъэпъриально кънгельориялым угизы Еорис и гъосону щыта Кърл Амир иуняті щів-льтуалам я зофіокіми ущикір-льтуалам я зофіокіми ущикір-зариюм, щівблям арыгобзэр зэра-хъуманум уегьзгуфіэ.

2017 гъэр Щіыуэпсым и илъэсу ягьзуваш. Щіы-уэпсыр хъумэным теу-хуауз ипэ игъэщыпхъз узуххэр иубзыхуащ. Урысейпсо жылагъуз фронтым.

А лэжьыгъэм жыджэру хэтащ ОНФ-м и къудамэу ди республикэм щыlэр. ОНФ-м хэтхэм жылагъуз-хэр къызэхакlухьу я эколохэр къызэхакіухьу я экологие щытыкіэм куууэ зыща-гьэгьуэза нэужь, япэ игьэщыпхъэ іуэхухэр яуб-зыхуат. Абыхэм ящыщ зыт зыхуат. Аоыхэм ящыщ зыт «щІыуэпсым и плъырхэр» КъБР-м и жылэхэм къы-щызэгъэпэщыныр. ИджыпстукІэ пасэщ къуажэхэм щІыуэпс къаб-

Иджыпстукіз пасэщ кыражжам шіыуэпс кыабзагъям кізлъыпль гупкэр кырынды жыны жырара гъзлаща уз
жытізныр, ауз іузкур абыхам щолажьз пхъэнкійр дзэзіш механизировання бригадахэр. Абыхам цолажьз пхъэнкійр дзэзіш механизировання бригадахэр. Абыхам и ужур куздкіз ефізкіуащ.
КъБР-м Щіыуэпс хъугуэфіыгтуэхэмірэ экологуажущіалізмар и доізпыкузгтуу, ОНФ-р тепэжьзизпъхва жэрдамхэр шэгэдж дисэ.
шэгэдж дисэ.
шэгэдж дисэ.
шэгэдж дисэ.

● Ди сурэт гъэтіылъыгъэхэр

Зарэрэ Измаил-бейрэ. Сурэтыр Флавицкий Константин ищ/ащ.

Бахъсэн щыщ сабий зэчиифІэхэр

Щізныгъэлі ныбжьыщізхэм папщіз Сочэ къалэм иджыблагьэ щрагьзкіузкіащ «Егьэджэныгьэ. Щізныгьэ. 1ыщіятьз» 14-нэ урысейног зэхьээзхуэр. Абы бжьыпэр шиубылащ «Ірашхьэмахуэ» гупым, щыткъу ткылъун 32-рэ зыізрагьяхьфаш, зэлеум хэта еджакіузхмірэ студентхэмірэ захьэзэхуащ акъылькіўагькіз, ізпщіэльапщіагькіз, спортымкіз.

кіз, спортымкіз.
МЫ ГЪЭМ зэпеуэм жыджэру хэтащ Кээтіохэущыктуей (N9N91,3), Къупъкту-жын Илішэ (N91), Къупъктужын Иш-хърэр (N93), Бахьсанейна (N92), Ко-съвмей (N9N91,3), Къубэ-Тэбэ (N91), Ку-ба (N91), дът еджапізмя в ліыкіуэхор, ціыху 22-рэ хъууэ. Шізщыгъуэу икім гу-къинажу гупым утыку кърахьащ ди щівнальом теухуа презентаца купт-щіафізхэр, иш ценкабэзр, гъузаджэр, Ньбжььщідэхэм ящіцьгтуращ щівнальзым егъзджэныгъзмкір и Ізнатізм и лажьа-кіуэху Шізшэн Фатіимэрэ Албот Піод-милэрэ.

Щалотъуалям урысей утыкум зыкъыщатъялъятъуану Ізмал зэрыратам, санара причини прижения причини причин

сымэ.
Конференцыр къызэрагъэпэщащ
Санкт-Петербург дэт «Петербург егъэ-джэныгъэ», «Егъэджэныгъэм гъунз иlэ-къым» lysxyщlanlaxsмpэ граждан, дзэ къмм» ТузущІапізозмір граждан, дзэ удітузущіатизом щьюуратьадже эр-удітузущій при ПОСААФ-м, «Урысей закнуэт» партым. Соча и щіыпіз дахжэм ныбжььщійжим а нагу зыщратьзумащ, Абыхмі гужьинаж ящьюхуащ «Кыубыда» щіыпізр, «Олим-пия» кіапса гьуэгур, нагыуэщіхари. Бахъсэн щіынальа администрацам и пресс-іузхущіапізм и унафэщі.

• КъБР-м шыІэ МВД-м къет

> И къуэшым хуэупсэнут

Республикэ МВД-м и хабээхъумэхэм. Урысей ФСИН-м и Іузхущапізу КъБР-м щыіэм и лэжьакіуэ-хэм ящіыгъуу, илъэс 30 зи ныбжь бахьсэнабы къыкъуахащ грамми 10,2-рэ хъу наркотикхэкі.

ЩІАЛЭМ зэрыжи-Іамкіэ, республикэм тезырхэр щапшын хьэпсхэм язым щаіыгъ и къуэшым хуихьыну арат афиянхэкІыр. Уголовнэ Іуэху къаІэ-

КъыщІэкІуакъым

2017 гъэм ЩІы-шылэм и 16-м Урысей МВД-м и «Прохладнэ» къудамэм и плъыр частым зыхуигъэзащ щІыпІэм щыпсэу, илъэс 22-рэ зи ныбжь пщащэм.

ХЪЫДЖЭБЗЫМ зэрыжиІамкіэ, Лениным-рэ Разинымрэ я уэрам-хэм я зэхэкІыпІэм деж щыту телефонкіэ пса-

хом я зэхжиыпіям деж щыту телефонкіз пса-льзу имыцізыхум абы ізщіичащ сом мин 11 и уасэ и сотовз теле-фоныр икіі зигьэб-эхыжащ. Къудамэм и плъыр-пост къулыкъум и лэ-жьакіухэм шэч зыхуа-щівір яубыдащ. Ар на-хьапями мыза-мытізу суд зыгращіыхьа, Сол-датскэ станиціям щыщ. ильзе 25-рэ зи ныбжь ціыхухьурш. Ар къы-ціыхухьурш. Ар къы-ціацым къыкъуахы-жащ идыгъуа теле-фотыр. Уголовна Іузху къаlа-тащ.

Къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ министерствэу КъБР-м щыіэм и пресс-іуэхущіапіэ.

зыльытапхьэ

Къэбэрдей-Балъ-къэр Республикэм и Налшык къалэ дзэ ко-миссариатым запасым шыІэ цІыхухэм пасым щыіэ ціыхухэм, дзэ къулыкъум ира-джэн хуейуэ про-фессиональнэ щіэны-гъэ нэхъыщхьэ зиіэхэм къыхах 42-нэ мсд-м (Шали, Борзой, Ханка-(Шали, Борзои, Ханка-ла щівпіпахэм) кон-тракткіз мыпхуэдз із-щіагъяхэмкіз дазм къулыкъў щызыщізну-хэр: БТР-хэр зезы-гъакіухэр; РВиА-мрэ ПВОИА-мрэ я тіас-хъэщізххэр; РХБЗ-м, ВМФ-м я инженерхэр: ПВОиА-мро я т Тас-хъэщІзохор; РХБЗ-м, ВМФ-м я инженерхэр; связымра АСУМ-рэ; «В», «С» категориехор зи!э водителхэр; меди-цинэ ВУС-хэр. Контракткіз дзя къу-лыкъум ираджэным теухуа Іузхухэмкіз Нал-шык къалам и дзя ко-миссариатым зыщы-хуагъзаз жунунц мы

миссариатым зыщы-хуагъазэ хъунущ мы хэщіапізм: КъБР, Налшык къалэ, Уэл-джырым и уэрам, 26, 43-но кабинет, тел.: 77-25-00.

Илъэсыщіэм фіыкіэ щогугъ • спорт

Мас-рестлинг спорт лізужьы грузм кіур пэтми ди республикэм зыщеубтву.

ИЛБЭС зыбжанакіэ дызэіз бакіыжма, «башкіз зэпекъуным» залектуным» залестаным щызахыкарну зэпе-хуащі гултьытэр мащія дыдау щьта-кульну залестаным щызахыкарну зэпе-зушку залестаным шызахыкарну зэпе-ушхуэм Урысейм щышу кіуэну гулым.

Мас-рестлингымкіз нобэ ди рес-

даль зэхүэмыдэү 5 къышахьаш

публикэм спорт клуби 10 хуэдиз щыІэш. Ахэр къызэзыгъэпэща-хэм республикэпсо зэпеуэ илъэс къэс ирагъэкІуэкІыну я мурадщ. Абы спортсменхэр нэхъри зэкъуигъэувэнущ, я зэфlэкіми хигъэ-хъуэнущ.

ЖАНХЪУЭТ Зүзэ

Релактор нэхъышхьэ ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд

Редколлегием хэтхэр

Жъм Измум Марино (редактор из-къмидъм и япъ къучдзэ), Жыласэ Заурбэч (редактор изхъмидъм и къуздээ), Ширдий Марино (редактор изхъмидъм» и къуздээ), Къминокъуэ Элиэ (жэузп зыхъ секретаръ), Къмарим Каритэ, НошПомидъкэ Замирэ, Хъэжыкъм ра Алик, Щхьэщэмыщ Изэ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псатъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъмдззыгъяКхэмрэ

къщззыгъэкіхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республи-кэ, Налішык къалэ, Леницъэ

Теддзэ тхынгыхэм къмщыхъа бжыгыхэм, къмща1эта Іузхутхуухэм я пэжагымкіз ахэр зытхахэм нэсу жэуап якх. Авторхэмэр эедакцэмрэ я Іузху ештымкізр ээтехуэ заныту щыткым. Таветыр 15 гевамдзахэм яхуухымныр и пшэ ээтым (къБР-м федерально поти энімшілынгыхэмик із нуправленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10 Газетыр 2016 гъэм дытьэгъазэм и 19-м Печатым и хунтымыгыхэр ххумнымкіх бхьбэрдей-балькыэр шібынатья іузхущіалізм ПІМ №ТУОТ-00117-м щізту яткам. Зім иткосым таветым 250-я хкамном 1

Зы илъэсым газетыр 250-рэ къыдокІ. «Тетраграф» ООО-м щытрадзащ. КъБР, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 33 Мы къндоліменум сильнахли; жууап зыхь секретарь Къвшиокту Эппэ, редактору Жы-ккрыкту Мирик, корректорску Шодком Иши (1, 5, 6-ы нап.), Шодков Замрэ (2, 3, 4-ы нап.), корресторски в дідник улугу Муханску Защря. Компьютерій захетьки и теппэр лиціац. Доп Марин, Нар Сацт, Шолаху Марианів, Мэзба-хъуэ Анженз, сурэтхэм силжьар Бицу Жаннэн,

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер Ізнатіэм щагъэхьэзыращ. Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ. Индексыр 51531 • Тираж 3.670 • Заказ №53